

XIV. ÉVF. * 200. Cluj—Kolozsvár, 1. szeptember 4 Péntek 5691 ÉV Elul 21

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bányási zsidóság politikai napilapja. Cikkeink utánnomását csak forrás megjelölésével engedjük meg. Kéziratokat nem küldünk megörzésükre nem vállalunk felelősséget.



Dr. Ramesetker Robert Budapesti úr II. e 8 Budapest

Ara 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Str. Baron L. Pop (volt Brassai ucca) 10. szám. Telefonszám: 9-77
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Félévre 600 lej
Negyedévre 320 lej
Egy hónapra 110 lej
KÜLFÖLDI ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Egy évre 10 dollár
Egy óra 1 dollár (vagy ennek megfelelő pénzem)
Hirdetések tarifa szerint vétetnek fel

A kötelező munka

Vasilescu Carpen iparügyi miniszter megállapítása szerint Románia gazdasági válságának egyik fő oka az, hogy nálunk keveset dolgoznak az emberek. Eppen ezért azzal a gondolattal foglalkozik, hogy törvényt készít a kötelező munka bevezetéséről.

Valóban korszerű gondolat. Frappáns bizonyítéka annak, milyen éleslátással ismerete fel iparügyi miniszterünk a mai gazdasági kataklizma legmélyebb okait. A bajok kuforrása tényleg az, nemcsak nálunk, de máshol is, hogy az emberek keveset dolgoznak. Sőt Európában és Romániában is milliószámra vannak emberek, akik semmit sem dolgoznak. Reggel-től estig az ujjukat sem mozdítják meg. De miért, Miniszter ur, miért nem dolgoznak az emberek? Talán lustaságból, vagy kényelemszeretéből? Nem, Miniszter ur. Ön is jól tudja, hogy azért nem dolgoznak ma az emberek milliói, mert nincsen munkájuk. És illenék tudnia azt is, hogy a mai gazdasági katasztrófa oka nem abban rejlik, hogy keveset dolgoznak az emberek, hanem abban, hogy kevés a munka.

Munkát és munkaalkalmat teremteni. — ez volna az Ön feladata Miniszter ur, nem pedig olyan középkori és neveléses ötletekkel foglalkozni, mint a kötelező munka bevezetése. Dolgozna ma mindenki, akár inaszakadtái, csak adjon nekik munkát, Miniszter ur!

Az örökéletű kormány

Alapjában véve hálátlan népség vagyunk mi újságírók. A Jorga professzorral szemben tanusított hálátlanságunk pedig egyenesen példátlan. Kímélet nélkül támadjuk szegény fejét és nem gondolunk rá, hogy még nem volt miniszterelnöke az országnak, aki annyi hálás témával ajándékozta volna meg a sajtót, mint éppen ő. Mit is csináltunk volna a hosszú ugoraszkezon idején, ha Jorga professzor nem szállítja nap-nap után, kifogyhatatlanul, szinte zseniális leleménységgel a jobbnál-jobb riport- és vezércikkeit. Az utóbbi hónapokban ő tette színessé, változatosabbá lapjainkat, az ő hibáin és ballépésein élesztettük támadó tollunk hegyét, ő volt a mentőangyal, aki az utolsó pillanatban szállította másnap lapunk szenzációját. És mi mégis nap-nap után Jorga közeli bukását jósoljuk be. Csakugyan példa nélkül való hálátlanság!

Jorga azonban nem zavartatja magát. Mint jó kolléga, tudja mivel tartozik a sajtónak. Mai kijelentését például bizonyára a mi megnyugtatónkra szánta. Azt mindöta, hogy csalódnak azok, akik az ő közeli bukására spekulálnak, mert ő bizony még évekig marad kormányon, addig amíg programját megvalósítja.

Ha hinni lehetne Jorga szavainak, akkor máris berendezkedhetnének egy állandó és örök Jorga kormányra. Jorga ugyan is kormányra lépésekor kijelentette, hogy nem ad programot — mert nincs programja. Ő a pillanat diktálta szükségleteknek megfelelően akar kormányozni. Ennek a program nélküli programnak a megvalósításához kétségtelenül az esztendő végéig tartó sorára lenne szükség.

Az újságírók nem fognak tehát kifogni a témából. Jorga gondoskodik róla, a kérdés csak az, vajon az ország nem fog-e kifogni a türelméből. Mert ez talán keresztülhuzhatja Jorga optimista számításait.

A változatlan ritmus

Goethe mondja egy helyen, hogy az emberiség halad, de az emberek ugyanazok maradnak. A belpolitikában éppen fordítva áll a tétel. Az emberek változnak, viszont a körülmények, az erkölcsök csökönnyesen változatlanok maradnak.

Legujabban a Jorga—Argetoianu-kabinet igazolta be e megállapítás igazságát. Jorga és Argetoianu váltig fogadkoztak, hogy „uj ritmust“ vezetnek be Románia

Károly király feleségül veszi az olasz király legfiatalabb leányát?

Külföldi lapok meg nem erősített értesülései az uralkodó házassági terveiről

Bucuresti-Bukarest, szeptember 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A külföldi lapok római jelentése alapján feltűnésteltő hirt közöl, Eszerint Károly román király azzal a gondolattal foglalkozik, hogy feleségül vegye az olasz király legfiatalabb leányát. A külföldi sajtó szerint Károly király az utóbbi időben ismétlen leszögezte, hogy előző házasságát végleg felbontottnak tekinti és román udvari körökben nem csináltak titkot az uralkodónak abból a szándékából, hogy ismét megnősüljön.

A külföldi lapok értesülése szerint Károly király egyik legbizalmasabb embere: Manoilescu, a Banca Nationala kormányzója, azért tartózkodik néhány nap óta Rómában, hogy az olasz királyi udvarban előkészítse a talajt. Bukarestben egyelőre még titkolják Manoilescu római utjának igazi céljait és azt mondják, hogy a Banca Nationala kormányzója nyári szabadságát tölti Olaszországban.

Eddig szólnak a külföldi lapok értesülései, amelyeket már csak a kérdés kényes voltára való tekintettel a legteljesebb fenntartással közlünk. Előrelátható, hogy az udvar meg fogja cáfolni a külföldi lapoknak az uralkodó házassági terveire vonatkozó híret.

A szeptember 6-iki megismételt vörösnapi miatt sorozatos letartóztatások történtek az egész országban

Titkos nyomdát fedeztek fel a letartóztatott Fóris István lakásában. A kommunista manifesztum felhívja a parasztokat, hogy szeptember 6-án gyujtsák fel termésüket

Bucuresti-Bukarest, szeptember 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentettük, hogy a sziguranca letartóztatta Fóris István ismert kommunista agitátort, akit a bukaresti hadbíróóság néhány évvel ezelőtt tíz évi kényszermunkára ítél el. Fóris a bécsi propaganda irodától kapott utasítások alapján néhány nappal ezelőtt Romániába utazott. A határon észrevették a sziguranca közegei, a vonaton figyelemmel kísérték és a bukaresti pályaudvaron letartóztatták. Vele együtt őrizetbe vették feleségét is, aki a „Tas“ orosz sajtótügyönkösgét bukaresti tudósítója volt.

A Fóris lakásán tartott házkutatás meglepő eredményre vezetett. Titkos ajtó fedeztek fel, amely egy sötét pincéhez vezetett. A pincében primitív felszerelésű nyomdát fedeztek fel, négy sapirográffal. A nyomtatványok között megtaláltak egy a parasztsághoz intézett manifesztum korrekuráját. A manifesztum felhívja a földműveseket, hogy szeptember 6-án, gyujtsák fel egész termésüket a jelenlegi gazdasági és társadalmi rend, a nyomor és az alacsony árak elleni tiltakozás jeléül. Felhívja továbbá a parasztokat, hogy ne engedelmesskedjenek a hatóságoknak,

ne fizessék a súlyos adóterheket és verjék ki a csendőroket a falvakból. A manifesztum igéri, hogy a szovjet bőségesen kártalanítani fogja mindazokat, akik ezen felhívásnak engedelmeskednek.

A sziguranca vezérigazgatósága széleskörű intézkedéseket tett a manifesztum terjesztésének megakadályozására. Fóris lakásán a manifesztum szövegén kívül más, a nyomozás szempontjából érdekes okmányokat is találtak. Így megtalálták Fórisnak a GPU-val folytatott levelezését, valamint azokat az instrukciókat, amelyeket a moszkvai központ az augusztus elsejei vörösnapi kapcsolatos és romániai kommunista szervezeteknek küldött. A Fórisnál talált iratok alapján a sziguranca újabb intézkedéseket fogantatosított a szeptember hatodikai kommunista korszulódésekkel kapcsolatban. Ma délután folyamán az egész ország területén újabb letartóztatások történtek. A vasutvonalakat különösen pedig a főbb vonalakat állandó ellenőrzés és felügyelet alá helyezték. A belügyminisztériumban remélik, hogy a megismétlődő vörösnapi teljes rendben és nyugalomban fog lezajlani.

közéletbe. Egyetlen csapással megdöntik az évtizedek során megmerevedett politikai erkölcsöket. Felrugják az elavult szokásokat. És mindezek helyébe valami újat, valami szépet, valami jót hoznak. Még pénzügyi téren is. Nyilvánvaló volt, hogy a politikai pártok képtelenek a költségvetést kiegyensúlyozni. Minden politikai párt erkölcsileg és anyagilag le van kötelve híveinek S mihelyt hatalomra kerül, kénytelen a költségvetésből honorálni a párhívek fáradozását.

Ezzel szemben sem Jorgának, sem Argetoianunak nincs párta. Nincsenek senkinek sem lekötelve. Még rokonokkal és atyafiakkal sem tartják a jóviszonyt, annyira függetlenek. Mójukban áll tehát

„eleven husba“ vágni és leoperálni a szerencsétlen költségvetés testéről minden nem oda való daganatot.

Most azután kiderül, hogy az új ritmus és a régi között semmi különbség nincsen. Legalább is, ami a „ritmust“ illeti. Argetoianunak egy körrendeletéből kiderül ugyanis, hogy az elmúlt négy hónapban egyes prefektusok, teljesen indokolatlanul, felemelték bizonyos favorizált tisztviselők fizetését.

Csak az emberek változtak. A rendszer maradt ugyanaz.

Alighanem eljön az idő, midőn Románia drágán fogja megfizetni a ritmus változatlanágát.

VILÁG TÜKRE

A jugoszláv diktatura bukása

Hogy a diktaturák semmit, vagy csak igen keveset tudnak megoldani, arra ennek az évnek eseményekben dus gazdag története szolgálhat bőséges tanulságot. Alig egy félév leforgása alatt két diktatura bukott meg Európában: néhány hónappal ezelőtt a spanyol és mára, szinte minden átmenet nélkül, a jugoszláv diktatura függesztette fel önmagát. Egy év alatt — két diktatura bukása: valóban öröm és megnyugvás mindazok számára, akik a demokratikus erők kifejlésében látják a jól meg-alapozott haladás biztosítékát és határozott mementó azok számára, akik a mi tájaink is a diktatura ábrándjával kacérkodnak.

A jugoszláv diktatura, melyet Sándor király szüszavú proklamációjával 1929 januárjában hívott életre, egy szűkebb katonai klikk és a sərb oligarchia politikai álmait tetőzte be. Rése volt azonban ennek a diktaturának életrehívásában annak a külföldi tőkének is, amely az akkori jugoszláviai zürzavar és végsőkig kiélezett politikai harcok korszakában csak a fegyházi rendben látta biztosíthatónak kihelyezéseit zavartalan hozadékát.

Az indokolás, amellyel a jugoszláv diktaturát Sándor király és szűkebb környezete proklamálta, azzal érvelt, hogy a horvát-szərb ellentétek s ezeknek az ellentéteknek gyilkos parlamenti összetűzésekben megnyilvánuló folytonosságai — összeomlással fenyegetik a fiatal SHS királyságot. Valami igazság volt ebben az indokolásban. Alig néhány hónappal a diktatura proklamálása előtt Radics Istvánt, a horvát parasztpárt vezérét golyó terítette le a parlamentben, másik két képviselőtársával egyetemben. A politikai ellentétek a horvát parasztpárt és a sərb reakció között, kulturális és gazdasági vonatkozásokban egyaránt olyan mélyrehatóak voltak, hogy tényleg azt a látszatot keltették, mintha ezeket az ellentéteket csak egy forradalmi megmozdulás tudná kiegyenlíteni.

A diktatura proklamálása után katonai kormányzat vette át az uralmat Jugoszlávia tartományai fölött. A vidovdani alkotmányt egyetlen ukázzal eltörölték és helyébe államtanácsot szerveztek, mely minden felelős, vagy felelőtlen cselekedetéért egyedül csak a királynak tartozott felelősséggel. A politikai pártok мүködését szintén ukázzal szüntették meg. Ezzel azonban nem elégedett meg a tényleges hatalmat gyakorló Zsifkovits-kormány, hanem nagyszabású politikai üldözéseket inszcenált. A horvát parasztpárt minden jelentősebb vezérét letartóztatták, így többek között Pribicevics Szvetozárt is, aki mindmáig szigorú börtönnek is beillő internáló-táborban vezekel azért a bűnéért, hogy kitarított meggyőződése mellett. A horvát parasztpártnak egy másik vezérét; Macseket, rendkívüli állami törvényszék elé állították, amely azonban kénytelen volt felmenteni az ellene emelt vádak alól. A horvát parasztpárt kevésbé exponált vezetői emigrációba kényszerültek és Bécsbe tettek át székhelyüket.

Ezek a politikai üldözések a horvát népben és a demokratikus gondolkozá-

Letételek

4 Lej
8 Lej
40 Lej
3 Lej
6 Lej
adott apróhirdetés
nagyobb díj ellátott
továbbitunk.

könyvelő és román
állást keres. El-
Magkereséseket
adó továbbit.

(Mare) 60 év óta
vezetésére önálló
Csakis első-
ánlati, eddigi mű-
és igények megjel-
Jenőné Baiai-Mare

kóser vegetárius ét-
Regele Ferdinand
22 szám alá. Bejárás
Olcsó árak!

ellátásra balkono-
vagy leányt eltagad
Berger Antalmé
Bir (Beóthy ucca) 42

védelmező, 10 évig
helyen fekvő 2 üz-
olcsón eladó. Cim

állással felvétetik
szerkesztőnél Sibiu.

gy szoba konyha,
keres fiatal pár no-
ket „November“ jel-
ba kérek.

gépíró né elmenne
almi állásba. Levele-
a kiadóba.

Adonó könyve

bb kitűnő re-
400 oida as,
ású vászon-
s könyv

00 LEI
a t o a z
nyvosztályában

„A romániai zsidóság bátran és kitartóan harcol jogaiért“

Dr. Mayer Ebner nagy beszéde a kisebbségek genfi világkongresszusán

Kulturális autonómiát követel a romániai zsidóság. Mikor lesz a Népszövetségből — Népek Szövetsége?

Genf, szeptember 3. A nemzeti kisebbségek hetedik genfi világkongresszusáról röviden már alkalmunk volt beszámolni az Uj Kelet hasábjain. Dr. Mayer Ebner, akit az alkalommal a kongresszus alelnökévé választottak, nagyvonalú beszédet tartott, amelynek során felélelte a romániai zsidóság vitális problémáit. Mayer Ebner többek között a következőket mondotta:

A kisebbségi kongresszus hivatása

„A kisebbségi kongresszus logikus kiegészítése a Népszövetségnek, amely véleményem szerint — igazságtalanul viseli ezt a nevet, miután nem a népek, hanem az államoknak szövetsége csupán. A „Nemzetek Ligája“ akkor fog feladatának igazán megfelelni, ha valóban a népek szövetsége lesz, a nagy és kis nemzeteké, a többség és a kisebbség egyaránt. Ezért tartom szerencsés gondolatnak, hogy a kisebbségek kongresszusa a Népszövetség széklényén és ennek tanácskozásiával párhuzamosan ül össze. A nagyok mellett meg kell hallgatni a kicsiket is, az erősek mellett a gyöngéket, a hatalom mellett a jogot.

— En a kisebbségi kongresszusban nem egy anyagi, hanem egy erkölcsi hatalom szövívőjét látom; a kongresszus leg-távolabbi feladatai is teljesülni fognak, ha a lojális és törvényes eszközökkel folytatott harc évei után ez a morális erő egy, a Népszövetség és az ahhoz tartozó államok által elismert joggá fog emelkedni. Mint az egyes államok keretei között nemzeti kulturájukat kiélő etnikai kisebbségek jogainak hívei hűek akarunk maradni a kisebbségi kongresszushoz és össze kell tartanunk, még azoknak is, akik szerencsés helyzetük folytán követeléseiket már teljesülni látták. A kisebbségeknek jóban és rosszban való egyaránti szolidaritása kétségkívül olyan ideál, amely felülemelkedik az egyes nemzetek önzése fölött.

A zsidóság — etnikai kisebbség

— Mint a romániai zsidó kisebbség képviselője jövök önhöz, mint az ez év nyarán alapított Országos Zsidó Párt első parlamenti klubjának meghatalmazottja, egy olyan párt nevében, amely az utolsó parlamenti választások alkalmával eklatáns bizonyítékát szolgáltatva számszerű erejének. A romániai zsidóság túlnyomó része vallja azt a barátaim által és általam egy életöltön keresztül hirdett gondolatot, hogy a világ zsidósága nemcsak egy vallási, hanem egy nemzeti közösséget is alkot s hogy különösképpen mi, részint Kelet, részint pedig Középeurópában élő zsidók már csak azért is igényt emelhetünk az etnikai kisebbségi mivoltból fakadó jogok elismerésére, mert nagyobb tömegekben élünk együtt és nemzeti külön valóságunk az életnek minden terén megnyilatkozik.

— Különös, hogy a zsidóság, a Nyugat legibb és általában a világ egyik legöregebb népe, egyáltalán eszmei harcot kénytelen folytatni magátólértendő népi különvalóságának elismeréséért, mégpedig egyszerre két fronton: kifelé és befelé. Mi, nemzeti érzésű zsidók azonban nem aggódunk e harc kimenetelért, amióta a nemzetek szövetsége elismerte nemzeti otthonra való jogosultságunkat országainkban, amelyben az egész világon szétszórta zsidóság nemzeti központját látja.

Bátor harc Romániában

— Bátorsággal, erővel és kitartással

Minden nőnek

vágya, hogy esinos és ruganyos maradjon

Járjon

**PAP VERA mozgás-
művészeti iskolájába**

és teljesül a vágya. Mozgástan, ritmikus torna és tánc. Gyógytorna. Kurzusok és magánórák gyermekek részére is. Esti tanfolyamok tisztviselő-nők részére.

Calea Regele Ferdinand 59.

küzdünk Romániában nemcsak az egyén polgári jogainak elismeréséért, hanem a zsidóságnak, mint etnikai kisebbségnek kollektív jogaiért is. A mi kisebbségi mivoltunk felekezeti zárkózottságunk miatt s élesebben emelkedik ki, mint a többi kisebbségké. Bár a háboru után teremtett Nagy-Romániában a zsidóságnak négy, egymástól kulturálisan különböző csoportja él, az egységes állam keretein belül lassan és fokozatosan megtörténik

a regát zsidóinak Erdély, Besarabia és Bukovina zsidóival való lelki egyesülése. Mi nem kívánunk területiális autonómiát, de igenis kívánjuk a kulturális autonómiát a jelenlegi államrendtől, amelynek törvényes befolyásolási körét természetesen elismerik a kisebbségek. Körülbelül ehhez hasonló a többi romániai kisebbségek törekvései is.

— Ezek a törekvések Romániának aktuális belpolitikai problémáját képezik

s megállapítom, hogy a röviddel ezelőtt hatalomra került kormány dr. Rudolf Brandschnak kisebbségi alminiszterré való kinevezésével azt az akaratát nyilvánította, hogy a kisebbségi kérdést törvényes és gyakorlati megoldáshoz juttassa. Magától értetődik, hogy a kisebbségi problémát Romániában nem lehet megoldani anélkül, hogy a zsidó etnikai kisebbséget figyelmen kívül hagyják. A mi ügyünk jelentős mértékben erősödni fog, ha a kisebbségi kongresszus álláspontunkat magáévá teszi.

— Mi, Nagy-Románia öntudatos zsidói más országokból való testvéreinkkel akarunk közreműködni és szerény erőnket a népek igazságának szolgálatába állítani. És tesszük ezt elődeinktől örökölt azon nemzeti tüzzel és szenvedéllyel, amellyel mi minden időben és minden országban az első sorokban küzdöttünk szabadságért és az igazságosságért.

Sor kerül végül a hatósági személyekre is?

A Triton szeszgyár ügyében kihallgatták Mezei Miklóst, a nagyváradi Agrár Takarékpénztár igazgatóját is

Folyik a nagyváradi és aradi feketeszeszvizsgálat. Aradon bottal ütök a hamis bárcák nyomát

Oradea-Nagyvárad, szeptember 3. (Az Uj Kelet tudósítójától). A nagyváradi Triton-szeszgyár büntügyi vizsgálata nagy eréllyel folyik Lungosi vizsgálóbíró irodájában. A vizsgálóbíró szerdán feltűnésteltő kihallgatásokat foganatosított, amelyek részben a Nagyváradon történt letartóztatásokkal, részben az aradi feketeszesznyomozással vannak összefüggésben. A délelőtt során elsőnek az aradi Weisz és Haas szállítócég egyik tulajdonosa jelent meg az irodában, akinek Hal-may Andorral, a vizsgálat egyik letartóztatottjával kapcsolatban kellett vallomást tennie. A szállító kihallgatása után eltávozott a vizsgálóbíró irodájából.

Általános feltűnést keltett Nagyváradon az ezután következő kihallgatás: Mezey Miklós, a nagyváradi Agrártakarékpénz-

tár igazgatója jelent meg a vizsgálóbíró előtt. Mezey Miklós a Triton szeszgyárnak is igazgatósági tagja volt és a részvénytársaság működéséről tett vallomást. A bankigazgató kimerítően ismertette a vizsgálóbíró előtt a Triton szeszgyár részvénytársasággá való átalakulása körülményeit. A bankigazgató ezután eltávozott az ügyészség épületéből.

A nagyváradi vizsgálattal karöltve, az aradi ügyészség is megindította a vizsgálatot a Triton szeszgyár leleplezésével kapcsolatos üzelmek tisztázására. A vizsgálatot Tárnu inspektor vezeti, aki a nagyváradi eseményeknél vezető szerepet játszott. Tárnu inspektor vezetésével házkutatást tartottak Jánosi János adóperceptor lakásán, aki állítólag hamis bárcákkal látta el a nagyváradi fekete-

szeszeseket. A Jánosinál történt vizsgálat eredménytelen maradt, mert sem hivatalában, sem lakásán nem találtak kompromittáló adatokat. Kihallgatták a Podgoria Szeszkereskedelmi Vállalat vezetőjét és egy Salamon Miklós nevű egyént, aki állítólag résztvett a bárcamanipulációkban.

Az aradi feketeszeszvizsgálatnak egyébként új gyanúsítottjai is vannak, akiknek letartóztatását péntekre várják.

A nagyváradi eseményekről Lungosi vizsgálóbíró nyilatkozatot is adott, amelyben kijelentette, hogy rövidesen azokra a hatósági személyekre is sor kerül, akik a Triton szeszgyár működését ellenőrizték és mindig mindent a legnagyobb rendben találtak.

Schober és Curtius ki fogják jelenteni, hogy ideiglenesen elállnak a vámegegyzmény tervétől

A Népszövetség szombat délutáni ülésén fogják ismertetni a hágai döntő-bíróóság szakvéleményét

Az Ausztriának adandó kölcsön ügyében még nem jött létre megegyezés

Genf, szeptember 3. Curtius és Schober több ízben folytatták megbeszélést Francois Poncet-val és Massigli-val, a francia népszövetségi delegáció vezetőivel. A megbeszéléssel délután félhat óraker érték véget. Ugy tudják, hogy Curtius és Schober az Európa-bizottság mai ülésén megteszik a német-osztrák vámunio ügyében általános érdeklődéssel várt nyilatkozatukat. Diplomáciai körökben elterjedt hírek szerint a két államférfi hangzatosan fogja azt a reményét, hogy szorosabb európai gazdasági összefogás korszaka fog most következni s e reményben Németország és Ausztria ideiglenesen elállnak a vámegegyzmény tervétől, amely ezidőszent elsősorban Ausztria pénzügyi nehézségei miatt nem válhatik valóra. E hírrel ellentétben Berlinben még az esti órákban is azt állították, hogy a nyilatkozatok szombatn fognak elhangzani a hágai döntés nyilvánosságra hozatala utáni időpontban. Ezt az utóbbi feltevését igazolja az az újabb jelentés is, mely szerint Genfben a népszövetségi tanács szombat délutáni ülésén fogják ismertetni a hágai nemzetközi bíróság szakvéleményét a német-osztrák vámegegyzmény

ügyéről. Ugyancsak újabb genfi jelentés szerint az Ausztriának adandó francia kölcsön ügyében még nem jött létre megegyezés.

Ez azt jelentheti, hogy a vámegegyzmény ügyében Ausztria képviselői nem adtak a franciákat kielégítő nyilatkozatot. Egyébként az osztrák minisztertanács a Creditanstaltnál további jelentékeny megtakarítások elérését rendelkezte el. Valószínűnek tartják, hogy az igazgatók járandóságait törvény útján fogják az intézet teljesítőképességével összhangba hozni.

Németország és Ausztria mellőzni fogják a külön utakat

Genf, szeptember 3. Ma délelőtt tizenegy óraker megnyílt az Európa-konferencia negyedik ülészaka.

A plenár's nyílt ülést bizalmas jellegű, zárt ülés előzte meg. Megjelentek a népszövetségi tagállamok kívül a szovjet és Törökország delegátusai is, sőt az Európán kívüli államok közül Japán és Kína is megfigyelőkkel képviseltette magát.

A nyílt plenárius ülésen Motta svájci

delegátus elnökölt. Az elnök megnyitó szavai után bejelentette, hogy Schober osztrák kancellár és Curtius német külügyminiszter kívánnak szólni.

Schober röviden ismertette a vámunio koncepcióját. Hangoztatta, hogy a vámerületek kiszélesítése érdekében felvetett terv kidolgozó mindig arra gondoltak, hogy a tervezés más államok is csatlakozni fognak. Mivel a terv realizálása aggodalmat keltett és remény van a konstruktív nemzetközi gazdasági együttműködésre, Ausztria ebben a reményben felhagy a tervvel, de bizik abban, hogy még szélesebb körű elgondolás keretében el fogja érni azt a célt, amelyet a vámunioval maguk elé tűztek.

Curtius felszólalásában a gazdasági világválság jelenségeivel foglalkozott. Kifejezte azt a reményét, hogy a konferencia ez ülészakán a válságot behatóan megvitattják s találni fognak enyhítésére alkalmas utakat. Bejelentette, hogy a szélesebb körű gazdasági összefogás reményében most már Németország is mellőzni fogja a külön utakat s eláll a vámuniotól.

Sajtóbemutató az új zsidó kórházban

Cluj-Kolozsvár, szeptember 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári zsidó kórház, néhai Sebestyén Dávid és nejeének alapítványa immár fölépült és hirdeti Erdély zsidóinak becsületét áldozatkész-ségét és egy magasztos ügy mellé való szegődését. Az épület egyszerű és mégis nagystilű. Vonalaiban, tagoltságában, beosztásában teljesen modern. Világosság, levegő és tisztaság jellemzi az izléssel és szakszerűséggel felépített és berendezett kórházat, amely bármelyik modern szana-tóriummal felveheti a versenyt.

Isten után...

Vasárnap délelőtt ünnepélyes keretek között fogják felavatni a kórházat. Csütörtökön délelőtt pedig dr. Sebestyén József, a kórházegyesület fardadhatatlan, érdemes elnökének vezetése mellett sajtóbemutató volt. Bemutatták az új traktusok kal kibővült kórház terméit, szobáit, legmodernebb felszerelésű konyháját, gépházat, műtőtermeit, laboratóriumait. A sajtó képviselői szobáról-szobára jártak és elismeréssel kellett konstatálniok, hogy Kolozsvárnak az utolsó évtizedekben ez a legszabab altruista intézménye. A betegek is, akikkel beszélgettünk, hálával emlékeztek meg a gondos kezeléstről.

Isten után — mondotta egy Szilágy-megyéből idehozott öregasszony — a doktor urnak és a madámnak köszönhe-tem, hogy megint láthatom Isten szép világát.

Az asszonyt teljesen megvakultán hozták ide négy hét előtt szürke hályoggal. Most mindkét szeme teljesen rendben. Más osztályokon a gyors beavatkozás és a gondos kezelés más-más sikereiről számolnak be a betegek. Hála, jószág, szeretet, világosság, gondosság, fehérség minden-fél.

Ez a kórház több testi gyógyintézetnél.

A templom

Van temploma is a kórháznak. A meg-szokott félhomály helyett magas abla-kokba ömlik be a fény. A Tóraszékreny, az ülések, a középre helyezett almemor, a gyertyatartók, a kandelláber, a női kar-zat kiugró párkányának egyszerű díszei, mintha együtvé tartoznának: wie aus einem guss. Fehér nagyünnepi, arannyal himzett függöny és kicsi héber szövegű márványtábla hirdetik a kórház alapítójá-nak emlékét.

Elsőzben szombaton, ros hesana első napján fognak itt imádkozni rendes isten-tisztelet keretei között. Aztán napról-napra „minjánt” tartanak a lábadozó betegek. A nagyünnepet nyilvános imáit a fekvő betegeknek közvetíteni fogják. Az előimádkozó előtt mikrofon fog állani. Talán első eset, hogy ezt a legmodernebb vivmányt a legelsőbb intézménybe be-lekapcsolják.

Beszédes számok

Ime néhány adat a kórházról: 1928 ele-jén a kórházegyesület ambulatóriumot nyitott. Megnyitásától a mai napig össze-sen tizennégyezer járó beteget kezelt, amelyben harminckét orvos dolgozik tel-jesen díjtalanul. A betegetől sem fogad-nak el semmiféle honoráriumot.

1929 november 20-án nyílt meg a sebé-szeti, szemészeti, szülészeti, nőgyógyá-szati és Röntgenosztály. A kicsiny kór-ház harminc ágygal rendelkezett, ennek el-lenére 945 fekvő beteget látott el, 400 sebészeti és szemészeti műtétet végzett, 180 szülést jegyzett fel. A Röntgen-felvételek és gyógykezelések száma meg-haladja az ezret.

40 százalék nem zsidó

Figyelemreméltó statisztikai adat, hogy az ambulatórium betegeinek 40 százaléka nem zsidó vallású. A fekvő betegek 25 százaléka semmi díjazást nem fizetett, sem műtétért, sem gyógyszeréért. Hatvan százaléka mérsékelt napidíjat fizetett, amely az önköltségnek legfeljebb egyhar-madrészt fedezte.

A kórház rövid fennállása alatt is szük-nek bizonyult és annak ellenére, hogy nem állottak a vezetőség rendelkezésére szük-séges anyagiak, mégis hozzáfogott a kór-ház kibővítéséhez. Ma már a személyzeti

Gyerekek ingyen

kapnak tanrendet, könyv-jegyzéket, betétkönyvet
LEPAGE-nál CLUJ

és vizsgáló szobák, legmodernebb gáz-fűtés és melegvíz szolgáltatás, rádió áll a betegek rendelkezésére. Hatalmas ter-rasza a lábadozó betegek számára való-ságos áldást fog jelenteni. A nagy udvart máris parkirozták, úgy, hogy a terrasról nyíló kilátás maga is üdítő hatással lesz a lábadozókra.

Támogassuk a kórházat!

A kórház kommunikéjében olvassuk:

„Az új kórház igen nagy építési és fel-szerelési költségeihez, melyeknél meg-jegyzendő, hogy a felszerelés és berende-zés költségei az építés költségeit többszö-rösen felülmúlják, részben a multikori sorsjátékai eredménye, részben a pénz- és természetbeni adományok (építőanyagok,

ágynemű-fehérmű) segítették a veze-tőséget, azonban a költségek még távol-ról sincsenek fedezve, az ágyneműszük-séglet a helybeli és vidéki hölgyek nagy-szabású áldozatkészégének még távol-ról sem mondható komplettnek, a fenntartási költségek fedezetéről sem lehet eddig beszélni, ennek ellenére reméli a vezetőség, hogy éppen a rossz gazdasági helyzet folytán, mely miatt egyre széle-sebb rétegek vannak a kórházra ráutalva, azok, akik tehetik, a magánosok, az állam, a város, a hitközségek és egyéb testüle-tek még erejükön felül is támogatni fog-nak bennünket abban, hogy a jelen épít-kezés még hátralevő nagy költségeit ki-fizessük, sőt hogy az előreláthatóan nö-vekedő szükségletet újabb akciók által előteremthessük”.

Az építkezést, valamint a tervezést Öhlbaum és Strasser, két kolozsvári fiatal, modern izlésű, nagyképességű építész vé-gyezte. A sajtóbemutatóon ők voltak az ün-nepeltek. Dícséret illeti meg Gábel Vil-mos titkárt, akinek a szervezés körül van-

Husz-harminc százalékkal estek az érték-papírok a berlini tőzsdéforgalom újrafel-vételének első napján

Berlin, szeptember 3. Nemcsak Né-metországban, de egész Európa gaz-dasági és pénzügyi köreibben feszült ér-deklődéssel tekintettek a mai nap elé, amikor is ismét megnyíltak a bankzár-lat óta pihenőre kényszerített berlini tőz-szde kapui. Bár az elmúlt hetek nyug-talanságát már valamennyire kiheverte a német gazdasági élet, a válság ter-mészetszerűleg rányomta bélyegét a

tőzsdei élet alakulására is.

A határidő-üzlet teljesen szünetelt a megnyitás napján. Annál nagyobb volt a forgalom az értéktőzsdén. A kínálat messze túlhaladta a keresletet és ezért az összes papírok hatalmas árfolyam-vesztéseket szenvedtek, ugyszólván percek leforgása alatt. Egyes papírok névértékük 20, mások 25, sőt 30 szá-zalékát is elvesztették.

Románia bankjegyforgalma a stabilizáció óta először haladta meg a hu-szszegymilliárd lejt

Újabb félmilliárd lejjel emelkedett a bankjegyforgalom

Bucuresti-Bukarest, szeptember 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Banca Natio-nala legutóbbi jelentése a bankjegyforgalom újabb emelkedéséről számolt be. A jegybank legutóbbi jelentését kommentálva, rámutattunk arra, hogy a válságos napokban a Banca Nationala kevésbé szí-goru volt a bankokkal szemben a prezen-tált váltók leszámításánál és igyekezett a visszleszámított kereskedelmi tárca eme-lésével egyrészt a bankjegyforgalmat fo-kozni, másrészt pedig megfelelő pénz-mennyiséget bocsátani a betétesek által megrohant bankok rendelkezésére. Augusztus 8-tól 15-ig a bankjegyforgalom csak-nem másfélmilliárd lejjel emelkedett és a forgalomba kerülő pénzösszegek révén a román pénzpiac valóban elkerülte a su-

lyosabb megrázkódtatásokat.

Az augusztus 15-től 22-ig terjedő idő-szakban újabb 350 millió lej került for-galomba, úgy, hogy augusztus 22-én össze-sen 21 milliárd 196 millió 112 ezer 660 lejre rugott Románia bankjegyforgalma. A stabilizáció keresztülvitele óta a bank-jegyforgalom egyetlen egyszer sem érte el ezt a színvonalat. Sajnos, Románia gazdasági és pénzügyi élete csak nagyon elenyésző mértékben érzi meg a jegybank-nak ezt a vértömlesztési műveletét, mert az elmúlt három hét alatt forgalomba ke-rülő három és félmilliárd lej legnagyobb részt a bankok pénztáiraiban, vagy pedig megrémült betétesek szekrényeiben van teaurizálva.

Jorga azzal fenyegetőzik, hogy még évekig uralmon fog maradni

Izgalom Dobrudzsában Stefanov volt képviselő meggyil-kolása miatt

Bucuresti-Bukarest, szeptember 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Jorga miniszter-elnök Valeni de Munteba történt eluta-zása előtt tanácskozást folytatott a fő-városi tanárokkal, akik előtt politikai jellegű kijelentéseket is tett. Azoknak, — mondotta Jorga — akik politikai okok-ból állandóan megállapítják az időpontot, ameddig az én megbízatásom szól a követ-kezőket válaszolom:

— Nagyon rosszul esik egyesek illuzióit szétosztatnom, de megnyugtatom őket, hogy több év áll rendelkezésemre iskolai programom végrehajtásához. Nem keres-tem azt a helyet, amelyen állók, de be fogom fejezni missziómat, amelyre meg-bízást kaptam.

Bucuresti-Bukarest, szeptember 3. A parlamenti költségvetési bizottsága újabb ülést tartott, amelyen albizottságokat ala-kitottak az egyes tárcák személyi és dologi kiadásainak felülvizsgálására és redukciójának keresztülvételére. Az egész-ségügyi és népjóléti minisztériumot felülvizsgáló albizottságnak Cuza professor is tagja.

Argetoianu pénzügyminiszter tegnap fogadta a vidéki bankok egy küldöttségét, amely átadta a miniszternek a vidéki bankszindikátus felállításáról szóló memo-randumot. A miniszter ígéretet tett, hogy a momerandumot Szinajában, — ahová tegnap este elutazott, — át fogja tanul-mányozni és rövidesen fel fogják állítani a bankszindikátust, amely országgrészen-kint fog működni.

Bucuresti-Bukarest, szeptember 3. A belügyminisztérium Bazargie-i újabb je-lentés szerint Ion Patoni, Stefanov volt képviselő gyilkosa, azzal menti tettét, hogy a macedoniai bolgárok meggyilkol-ták testvérét és egész vagyonát elkobozták. A belügyminisztérium széleskörű intéz-keéseket tett, hogy Bazargieban és álta-lában Dobrudzsában minden rendzavarást megakadályozzon.

Argetoianu belügyminiszter tegnap fogadta Pop Valer erdélyi minisztert, aki részletesen ismertette erdélyi körütnak tapasztalatait és főként az erdélyi mező-gazdasági adósságainak sürgős rendezésé-ről tárgyalt a miniszterrel.

SPORT

Vasárnap kezdődik a ko-lozsvári futballbajnokság őszi fordulója

Cluj-Kolozsvár, szeptember 3. A baj-noki labdarugószövetség vasárnap Kolozs-váron is kezdetét veszi. A nemzeti baj-nokságon résztvevő két egyesület nem szerepel a kerületi bajnokságért küzdő egyesületek között és így az őszi és ta-vaszi bajnoki fordulóban a Haggibbor, a KAC, a KMSC és a CFR vesz-nek részt Vasárnap a CFR és a KMSC játésk le bajnoki meccsüket, délelőtt az ifjúsági csapatok kerülnek szembe. Délelőtt dr. Rusu, délután Salvan mér-nök lesznek a mérkőzések bírái.

A Haggibbor és a KAC vidéken. Va-sárnap a Haggibbor kombinált együ-tese Gyulafehérvárra rándul át, ahol az Unirea jóképességű csapatával mérkő-zik meg. Ugyanakkor a KAC gárdája Medgyesén játszik barátságos mérkő-zést.

Zágráb válogatottjai Budapesten. A horvát főváros válogatott legénysége, mely többségében a jugoszláv váloga-tott játékosaiból áll, szeptember 8-án egy budapesti válogatottal mérkőzik A budapesti csapatban főleg a csikók sze-repelnek, a nagy válogatott csapat né-hány tagjával kiegészítve.

A Juventus kiesett a közép-európai kupából. Tegnap Prágában 23 ezer fő-nyi közönség előtt zajlott le a Juven-tus—Sparta közép-európai mérkőzés, amelyet heves és izgalmas játék után a Sparta 3:2 (1:1) arányban nyert meg. A Juventus ezze! kibukott a kö-zép-európai kupa további küzdelmeiből.

A Haggibbor temploma. A Haggibbor az őszi ünnepekre ezuttal megren-dezi templomakcióját. A Haggibbor-templom ebben az évben a Salom pá-holy helyiségeiben lesz Jelentkezni a City drogériában.

Úszó- és teniszverseny Zilahon. Tu-dósítónk jelenti: A lelkes munkásságot kifejtő zilahi sportemberek vasárnap újabb nagyszabású sportnapot rendez-nek. Ezuttal úszóverseny és tenisz-verseny szerepel a zilahiak program-ján, amelyen a legjobb kolozsvári uszók és tenniszesezők is indulnak.

Hatalmas robbanás a berlini AEG. egyik gyárában. Berlinből jelentik: Az AEG egyik gyárában hatalmas robbanás volt. A gyár épülete rombadólt s a romok alól tizenhat halottat húztak ki. A halál-eseteknek kívül még számos súlyos sebesü-lés történt.

Az oradeai zsidó Mensa Academica ezuton hozza tudomására az érdekelte-nek, hogy jelentkezések az 1931—32. tan-évre f. hó szeptember 30-ig eszközölhetők alulírott vezetőségről. Levelezési cím: Zsidó Mensa Vezetősége Oradea, Parcul Traian 12. Braun elnök.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.

CLUJ, C.L. REG. FERD 7 SZ.

Fiókiintézetek: Dej-Dés, Beclean-Betlen, Cehul-Silvaniei-Szilágycseh Jibou-Zsibó, Zálau-Zilah. Affiliált intézetek: A Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár R.-T., Aiud-Nagy-enyed és ennek Uioara-Marosujvári fiókiintézete

Saját tőkét 60 millió lej

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Átutalásokat bel- és külföldre legelőnyösebben és leg-pontosabban eszközöl

Engedélyezett devizahely!

Megbukott Hivat-diktat

Belgrád, szeptember 3. A koronatanács volt, zölte, hogy az al-szaállítja Jugosz-lap mai száma r-megszüntetéséről mációt. Az új alk-vényhozó testület selőházból fog áll-nos, egyenlő, tit-ján ül össze. A tő-nek korlátlan köly-és törvényhozó h-

Még nem lehet-tásokat a kormán-ja kiiradni.

Az éjszaka fol-gasztották a fővá-megszüntését beje-mációt.

Ezzel az 1929 emelt alkotmányo-szűnt. Egyidejűle-nélküli miniszter-miniszterek léfett-kinevezéseket az-sának tekintik az-

Az új

Belgrád, szeptember 3. A ju-alakítása megtör-hogy a jugoszláv-vető változások ki-délutáni miniszter-kommunikét adta-rült, hogy a korm-mély is belépett, töltöttek be a vol-tében. Közmun-Krammer szlovén-via prágai megha-neveztek ki, míg-a radikális Dragu-canélküli miniszter-mányba: Timoti-miniszter, dr. Iva-vics-párti volt mi-volt horvát par-Paul Matica volt-képviselő és Boszi-nisztere: Aszan-niszterek közül dr-legmarkansabb sz-fontos szerepet já-életében és Szerbi-személyes hive va-kitása által kiszé-kormány politikai-a kormányban kép-politikai pártok r-jutottak szóhoz vi-ban Pribicevics, és Sztancevics sz-kormány átalakít-rály nyári tartózk-meg az előrelátha-jaira kívánczó k-Sándor király elm-kesztette a jugosz-proklamációt. A-adott rendkívüli-izgalmat váltottal-jugoszláv főváros-tesoportokba verő-ményeket.

A koronatanács-dinén látta vend-és politikai veze-

Ha az

hogy az az erdély egyetlen zavartal sitse

112 Pontosan

Megbukott a jugoszláv diktatura is...

Hivatalosan proklamálták a jugoszláv diktatura hatályonkívül helyezését

Visszaállítják az alkotmányos és parlamentáris rezsimit az S. H. S. királyságban

Belgrád, szeptember 3. Tegnap koronatanács volt, amelyen a király közölte, hogy az alkotmányosságot visszaállítja Jugoszláviában. A hivatalos lap mai száma már közli a diktatura megszüntetéséről szóló királyi proklamációt. Az új alkotmány szerint a törvényhozó testület szenátusból és képviselőházból fog állani. Ez utóbbi általános, egyenlő, titkos választójog alapján ül össze. A törvényhozó testületeknek korlátlan költségvetést megállapító és törvényhozó hatalmuk lesz.

Még nem lehet tudni, hogy a választásokat a kormány mely időpontra fogja kiírni.

Az éjszaka folyamán már ki is ragasztották a főváros utcáin a diktatura megszüntetését bejelentő királyi proklamációt.

Ezzel az 1929 január 6-án érvényre emelt alkotmányon kívüli állapot megszűnt. Egyidejűleg a király hat tárcanélküli minisztert nevezett ki. Az új miniszterek lépték a hivatali esküt. A kinevezéseket az átmenet első állomásának tekintik az új rezsim felé.

Az új miniszterek névsora

Belgrád, szeptember 3. Abból a módból, ahogyan a jugoszláv kormány átalakítása megtörtént, látni lehetett, hogy a jugoszláv belpolitikai élet alapvető változások küszöbén áll. A tegnapi délutáni minisztertanács után ugyanis kommunikét adtak ki, amelyből kiderült, hogy a kormányba hat olyan személy is belépett, akik vezető szerepet tölthetnek be a volt politikai pártok életében. Közmunakügyi miniszteré Krammer szlovén újságíró, Jugoszlávia prágai meghatalmazott miniszterét nevezte ki, míg igazságügyminiszter a radikális Dragutin Kozsics lett. Tárcanélküli miniszterként beléptek a kormányba: Timotievics volt demokrata miniszter, dr. Ivan Palacsek, Pribicevics-párti volt miniszter, Ivan Pricsei volt horvát parasztpárti miniszter, Paul Matica volt horvát parasztpárti képviselő és Bosznia volt radikális minisztere: Aszan Begovics. Az új miniszterek közül dr. Kozsics tekinthető a legmarkánsabb személyiségnek. Kozsics fontos szerepet játszott a radikális párt életében és Szerbiában ma is igen sok személyes híve van. A kormány átalakítása által kiszélesbedtek a jelenlegi kormány politikai kapcsolatai, miután a kormányban képviselve vannak a volt politikai pártok reprezentánsai. Nem jutottak szóhoz viszont az új kormányban Pribicevics, Davidovics, Korosec és Sztancevics személyes barátai. A kormány átalakítása után Sándor király nyári tartózkodó helyén tartották meg az előreláthatólag a történelem lapjaira kíváncskor koronatanácsot, amely Sándor király elnökle alatt megszerkesztette a jugoszláv néphez intézendő proklamációt. A koronatanácsról kiadott rendkívüli kiadások hatalmas hízelgetést váltottak ki Belgrádban. A jugoszláv főváros lakossága az uccákon csoportokba verődve tárgyalt a eseményeket.

A koronatanács után Sándor király dinén látta vendégül a minisztereket és politikai vezéreket. Az uralkodó

Ha azt akarja,
hogy az UJ KELET,
az erdélyi zsűdóság
egyetlen organuma,
zavartalanul telje-
sítse kötelességét

í z e s s e
Pontosan előfizetését!

nagyszabású beszédet tartott, amelyben bejelentette, hogy áttér az alkotmányos és parlamentáris rendszerre. Még az éjszaka folyamán proklamálták Jugoszlávia új alkotmányát, amely a következő főbb rendelkezéseket tartalmazza:

Az új alkotmány

Az új alkotmány kimondja, hogy Ju-

goszlávia demokratikus és parlamentáris királyság. A parlament két házból áll, a képviselőházból és a szenátusból. A képviselőházat az általános, egyenlő és titkos választójog alapján négy évre választják, a szenátus tagjainak felét a nép választja hat évi időtartamra, másik felét a király nevezi ki. A választási korhatár 21 év. A parlament-

nek korlátlan költségvetési, interpellációs és törvényhozó hatalma van.

Az alkotmány egyéb főbb rendelkezései a következők:

Az ország hivatalos nyelve a horvát, szerb és a szlovén.

A polgárok teljes szabadságot és politikai jogokat élveznek a nyugateurópai demokratikus államok mintájára.

A törvény előtt mindenki egyenlő.

A sajtószabadság szent és sérthetetlen.

A bíróság teljesen és tökéletesen független.

Minden vallásfelekezet egyenrangú.

A Bánságok elosztása változatlan marad, bánsági tanácsokat azonban ugyancsak maga a nép választja.

Meghalt a Feleki-tetőn történt autókatasztrófa mindkét áldozata

Babescu hadnagy csütörtökön délelőtt kiszenvedett. Alig 18 éves volt Cosma Sandrica a szerencsétlenség fiatal áldozata

Cluj-Kolozsvár, szeptember 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Szerdán este a Feleki tető halálkanyarodója újabb áldozatokat követelt. Babescu hadnagy, a 83-as gyalog ezred fiatal tisztje, Cosma Sandrica tizennyolcéves kolozsvári urileánnyal autókirándulásra ment. A kora délutáni órákban indultak el az autóra és hat óra tájban fordultak vissza Kolozsvár felé. Babescu még ujone volt az autóvezetésben és nem régen vásárolt autójával eddig is csak kisebb kirándulásokat tett. Ezzel magyarázható, hogy

a Feleki ut vesztélyes kanyarodójánál, a Döglesztőnél elvesztette hatalmát a megszaladó gép fölött

és az autó mielőtt Babescu fékezhetett volna kivágódott az országutról és egy utszéli fának rohant.

Az autó pozdorjává tört és maga alá temette segítségért sikló áldozatait.

A borzalmas szerencsétlenség helyszínére azonnal összegyűltek a mezőn dolgozó parasztok és megkísérelték az autó alatt vergődő, vérükben fekvő fiatalokat kiemelni. Ez azonban nem volt könnyű

dolog. és a fájalmában eszméletét veszítő áldozatot nem lehetett a vasdarabtól elválasztani.

Legelőször Fábinyi László autója érkezett a helyszínre, mintegy 10 perccel a tragédia után. Azonnal telefont kerestek a környéki házakban, amit természetesen nem találtak. A második kerületi rendőrségre kellett az autónak visszatérnie és innen értesítették a mentőállomást. A rendőrség emberei kiszálltak a helyszínen, ahol a késedelmes mentők távollétében próbálták megmenteni a szerencsétleneket. Csak egy félóra múlva érkezett ki a mentő autó, mely addig másutt volt elfoglalva, úgy, hogy

az áldozatok hatalmas vérvesztéséget szenvedtek, mire a klinikához szállították.

Itt azonnal orvosi kezelés alá vették a szerencsétlenség áldozatait. Megállapítást nyert, hogy Cosma Sandrica koponyaalapi törést szenvedett és karja és lába több helyen is eltört. Babescu hadnagy orrcsonttörést, többrendbeli lábtörést szenvedett, de emellett az autó ajtaja

szinte átszelte halcombját, úgy, hogy már az első percekben nyilvánvaló volt, hogy még amputálás sem segíthet rajta.

Cosma Sandrica szüleit azonnal értesítették a szerencsétlenségről. Édesapja Gheorghe, éveken keresztül igazgatói minőségben a sziguranca vezérfelügyelőségénél működött, majd a tartományi igazgatóság sajtóosztályának vezetője lett. Az ismert tisztviselőcsalád, fiatal és feltűnően csinos leánya, Cosma Sandrica alig 18 éves volt, aki az idén érettségizett a Regina Maria leánygimnáziumban.

A fiatal leány három órai halálközdelem után meghalt, anélkül, hogy eszméletét egy másodpercre is visszanyerte volna.

Babescu hadnagy az egész éjszakán át tartó agonia után délelőtt 11 órakor halt meg. Haláláról az ezrede értesítette regátban lakó szüleit. Babescu egy évvel ezelőtt végezte el a tisztiiskolát és azóta volt a 83-as gyalogezred kötelékében. Cosma Sandrica holtestét szüleinek lakására szállították, míg Babescu hadnagyot a 83-as gyalogezred házikápolnájában ravatalozták fel.

A magyar kormány postai „cabinet noir“-t állított fel a kiviteli tilalom alá eső fizetési eszközök ellenőrzése címén

Budapest, szeptember 3. Az új magyar kormány a pengő árfolyamának biztosítására kiadott rendelkezései során most egy olyan meglepő intézkedésre szánta rá magát, amely méltán fog feltűnést kelteni különösen külföldi gazdasági körökben. Ez a rendelet a postai „cabinet noir“ szisztémáját rendszerezti. A rendelet a kormányval egyetértésben Kenéz Béla kereskedelemügyi miniszter adta ki és főbb rendelkezései a következők:

A postahivataloknak, főként a kicserélő postahivataloknak a belföldön külföldre feladott közönséges és ajánlott levélpostai küldeményeket kellő figyelemmel kell kísérniük abból a szempontból, nem tartalmaznak-e azok az érték-kivitel korlátozó kormányrendeletben felsorolt kiviteli tilalom alá eső fizetési eszközöket. A le nem zárt küldeményeket ebből a szempontból a hivataloknak lehetőleg kivétel nélkül felül kell vizsgálniuk. A lezárt levélpostai küldeményeket, ha alaposnak látszik a gyanu, hogy tilalom alá eső fizetési eszközök tartalmazzanak, „Kiviteli tilalom alá eső tartalom gyanuja miatt vámkezelés végett“ megjegyzéssel a legközelebbi vámkövetítő postahivatalhoz kell irányítaniuk. A vámkövetítő postahivatalok ilyen esetben a feladótól a lakóhelyre illetékes kézbesítő postahivatal útján írásbeli nyilatkozatot is szereznek be arra, hajlandó-e a feladó hozzájárulni, hogy küldeményét vámkezelés céljából

bizottságilag felbontsák. Ha a küldeményt már a feladás helyén nyilvánították gyanusnak és a feladó jelen van, tőle ezt a nyilatkozatot már ez alkalommal kell bevonní és azt a küldeményhez erősítve, a küldeménnyel együtt a legközelebbi vámkövetítő postahivatalhoz továbbítani. A vámkövetítő postahivatal, ha a feladó a felbontáshoz hozzájárul, a küldeményt átvételi elismervényre a vámhivatalnak adja át, amely tartalmát késedelem nélkül megvizsgálja és ha azt a kiviteli tilalom szempontjából rendben találja, a küldeményt szabályszerűen újból lezárja, el látja a vámhivatal bélyegző levonásával és aláírásával, majd továbbítás végett visszaadja a postahivatalnak. Az ilyen küldeményt azután késedelem nélkül kell továbbítani rendeltetési helyére. Ha a feladó a felbontáshoz nem járul hozzá, vagy az erre vonatkozó értesítés elküldésétől számított tizennégy napon belül nem nyilatkozik, a küldeményt a földadónak való visszakézbesítés végett vissza kell küldeni a feladási helyre. Az ilyen küldeményt „Feladó a felbontáshoz nem járult hozzá, vissza, a kézbesítéshez a rendőrség meghívandó“ szövegű kézbesítési jegyzéssel kell felszerelni.

Ha a feladó küldeményét átvenni és a meghívott hatóság jelenlétében felbontani, illetve a küldeményt magáénak elismerni nem hajlandó, vagy ha a meghívásra nem jelenik meg, a küld-

ményt tértiként kezelik és külön jelentéssel az illetékes postaigazgatósághoz terjesztik fel, amely a földadó azonnosságának megállapítása céljából a küldeményt bizottságilag felbontja. Ha a bizottság a felbontáskor megállapítja, hogy a küldemény kiviteli tilalom alá eső fizetési eszközt tartalmaz, az igazgatóság a földadói helyre illetékes járásbírószágot a tényállás egyidei közlésével értesíti a kiviteli tilalom áthágásáról, a küldeményt pedig a bíróság intézkedéséig megőrzi.

Ha a le nem zárt küldemény megvizsgálásakor, a lezárt levélpostai küldeményeknél pedig a küldemény sérülése vagy bármily egyéb ok folytán történő felbontásakor kétségtelen, hogy kiviteli tilalom áthágása forog fenn, a küldeményt megfelelő átirat kíséretében a legközelebbi vámkövetítő postahivatalhoz küldi a felvevő posta.

Olcsó könyv vásár!

Benamy Sándor: Kajtt	30 lej
Kistemaerckes Vájtól elfüfogat	66 lej
Cocteau A párizsi fiu	66 lej
Mikiós Jenő: Madárka	66 lej
Szilágyi András: Az új pásztor	95 lej
Benoit: Tánconló	136 lej
Jarno: Börtön	168 lej
Komor: Fischmann S. Utoda	190 lej
Edgar Allan Poe: Artur Gordon Pym	40 lej
Wells: A püspök elke	180 lej
Paul Busson: A szegény Dronte élete	

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában

Magi Bank
Értéktár Rt.
FERD 7 SZ.
Dés, Beclean-
iei-Szilágycseh
Zilah. Affiliált
nyedi Kisegítő
F. Aiud-Nagy-
ra-Marosujvári
ete
millió lej
küzet minden
okat bel- és
ebben és leg-
szközöl
levizahely!

ÁBRAHÁM GYERMEKEI

(7) AMERIKAI TÖRTÉNETEK — IRTA: SALOM ASCH

Zélig borbélynak, aki szemben az uccasarkon lakott, volt egy nővére, fiatal özvegy. Bár Mózes nem volt a borbélyműhely gyakori látogatója, de azért észrevette a nőt. Egyébként nem volt senki a Canal Streeten, aki ne vette volna észre. Ha jött az este, a fiatalasszony, a borbély nővére, leült a kapu előtti padra. Lábai kényelmesen kinyújtotta; fehér nyakán a gallér mélyen ki volt vágva. Sógornője pedig, a borbély felesége, szép arccsókáját kidugta a borbélyműhely fölötti ablakon. A két asszony diskurálni kezdett, mindegyik a maga helyéről, a borbély felesége az ablakból, a borbély nővére pedig a padról.

Ennek az esti beszélgetésnek nevet is adtak az uccabéliek: a telefon. A két asszony beszédét ugyanis az egész ucca hallotta. Mindenről és mindenkiről beszélgettek: a házbeli újdonságokról, az ucca eseményéről, színházról, politikáról, dolgokról, amiket csak egymás fülebe szoktak mondani a pék feleségéről és a fűszeres leányáról... Amikor a „telefon” megszólalt, az ucca összes női lakói megjelentek a kapuknál, vagy az ablakok mellett és részt vettek a beszélgetésben. Chlop Mózes is megjelent gondor szakállával és fénylő fekete szemével. Odaállott vértől befröcskölt fehér kötényében és ingujjában a mézsárszék ajtaja elé és bekapcsolódott a „telefonba”. Egyszer-egyszer beledobott a beszélgetésbe egy szót, ami az összes asszonyokat, akik az ablakoknál és ajtóknál részt vettek a beszélgetésben, hangos nevetésre és szobáikba való visszavonulásra készítetett.

Egyik este, amikor Mózes bezárta a mézsárszékét és éppen hazafelé készült, a borbély felesége, aki megint megszokott esti beszélgetését folytatta sógornőjével, kiáltott az ablakból: „Hová fut Mózes? (Az egész város ezen a néven szólította.) Talán az asszonyhoz és a gyerekekhez? „Hiszen, ha itt lennének, bizony hozzájuk futnék — de hogy futnék, rohannék — felelte Mózes a fiatal asszonynak az ablak felől.

„Miért olyan sietős, ha nincs otthon asszonya? A „szalmazsákhöz” éppen idejében jön.”

„Igaz, erre a sietségre nincs semmi ok” — mondotta Mózes elfogódottan és megvakarta szakállát.

„Jöjjön egy kicsit a borbélyműhelybe!” A meghívást a fiatalasszony olyan pillantással kísérte, amely sokkal jelentősebb volt, mint az invitáló néhány szó.

Mózes egy ideig tanácstalanul állott a borbélyműhely mellett, belemosolygott dus bajuszába és nem tudta, tegyen-e eleget a meghívásnak.

„Attól fél talán, hogy Zélig lenyisszantja a szakállát?” — jegyezte meg a borbély nővére, aki az ajtó előtt ült.

A borbély egy odesszai fiú, megjelent az ajtóban selyemingben, feltűrt ingujjal. Aranylánc szélesen terjeszkedett kezdő pocakján.

„Halló Mózes, miért állsz odakint és miért beszélsz be a műhelybe? Gyere be inkább és beszélj ki magad!”

„Fél a szakállá miatt” — a borbély nővére kihívóan ismételte meg előbbi szavait.

„Szakáll nélkül egész csinos ember lenne, én úgy éljek” — szólt a borbély felesége az ablakból.

„Hallod Mózes?”

Zélig a vállára ütött.

„Csak hogy szakáll nélkül nem tudna mézsáros lenni!” — mondotta a borbély felesége.

Mózes azonban, aki a mézsárszékben nagyszerűen tudta használni a nyelvet és egyébként is zavarba szokta hozni megjegyzéseivel az asszonyokat, most szinte elvesztette beszélni képességét. Dobogó szívvel nézett az asszonyról a borbély nővére, zavartan mosolygott vastag bajusza alól és egy szót nem tudott kihozni.

„Ne félj Mózes, gyere csak be, nem foglak felfalni!” — bátorította a borbély a határozatlan embert.

Mózes grimaszra torzította arcát, belenevett szakállába és összeszedte bátorságát.

„Miért félek? Semmi okom sincs rá.” Bement a műhelybe. Szívében önkéntelenül megremegett valami: „Channe!”

A pékműhely előtt, szemben a borbélyműhellyel állott Feivel, a pék. Amikor Mózes meglátta eltűnni a borbélyműhely

ajtáján és észrevette, hogy nyomban reá a borbély nővére is feláll és szintén belep a műhelybe, utána kiáltott: „Mózes, Mózes, vigyázz a szakálladra!”

II.

Bent a műhelyben a borbély Mózeset bemutatta nővéreinek. Közben közölték vele, hogy az asszony egy szerencsétlen teremtés, fiatal özvegy. Férje Oroszországban esett a háboruban, fivére azután Odesszából Newyorkba hozatta. Madame Silbersteintől pedig — így hívták a fiatal özvegyet — Mózes megtudta, hogy Channere és a gyermekekre már nem lehet számítani. Az oroszok ugyanis azon a területen, amelyet a németek elől ki kellett irteniök, nem hagytak egy emberi lelket, nehogy az ottmaradt lakosok az ellenségnek katonai titkokat áruljanak el.

„Egészen érthető, hogy nem lehet rólok mit sem hallani!” — tette hozzá a borbély fiatal felesége.

„Szegény, bizonyára valahol odaát el van hantolva egy erdőben és fű nő már föllette; csoda-e, ha nem lehet róla semmit sem hallani? Fájdalom, nem igen lehet majd hallani róla” — folytatta az odesszai fiatalasszony, erős karjait térdére bocsátva és nagyot sóhajtv. Közben piros koralllánc mozgásba jött bluzá fölött a mély lélegzetvételtől.

„Éppigy volt megboldogult férjemmel. Hosszu ideig semmit sem hallottam róla, sokáig nem láttam. Néhanyan azt mondták, meghalt, mások meg azt állították, hogy életben van. Egy szép napon levél jött a legfelsőbb parancsnokságtól: „Rubin Ábrahám Silberstein, 24-ik vadászrezred, 3-ik század, esett az ellenség elől való visszavonuláskor”. Ez volt minden.

Mózes némán ült és bajuszát rágcsálta. Bensejében azonban megszólalt egy hang: Channe és gyermekei életben vannak, valahol bolyonganak és a te segítségre várnak. De amit ezek az emberek mondanak, az is igaz! Az ördög tudja, mi történik odaát! És nem lehet rólok semmit sem hallani.

Csak egyet érzett: hogy nagyon sivár az élete. Ebben a pillanatban a bizonytalanság, amelyben élt, sokkal kínzóbban és fájóbban sikoltozott benne, mintha övéi halálhírére vette volna.

„Nagyon szeretném, ha mindaz, ami ma előfordul ezen a világon, nem fordulna elő! Hogy mi mindent olvas az ember az újságokban! A világ a feje tetejére állott!” — kezdte a borbély, miközben Mózeset megint vállon veregette. „Mit lehet csinálni, drága testvérem? Az egész világ így mennek a dolgok. Nem maga az egyetlen, Mózes. Ígyék egy pohárral, hát ha elmúlik tőle a nagy szomorúsága.”

És anélkül, hogy Mózes észrevette volna, hirtelen ott állott az asztalon egy üveg odesszai vörös meggyválnka, amely ivás közben úgy égett, mint a tűz és összehúzó érzést okozott. És mielőtt Mózesnek ideje lett volna rendezgetni gondolatait azokról a borzalmakról, amiket a fiatal odesszai asszony mondott el neki, feje már tűzben égett és szíve lüktetett. Megint megtalálta a hangját, leadta lelke bánatát, meggyászolta Channet, mintha valóban meg is halt volna: „Mit tehetek én róla? Hát nem akartam, hogy idejőjön? Éppen két éve, hogy egyre a Canal Street bankárjához futkosok, adom neki a pénzt, hogy utalja át hajó-

jegyre. Itt vannak az összes nyugták.” Mózes szíve mellől kiemelte a vászonzacskóból a zsiros papirokat.

„Szívesen eladnám magamat szöröstől-bőröstől, ha ide tudnám hozni őket. Mit tehetek róla, ha a pénz nem érkezik rendeltetési helyére? Hát én vagyok az oka?” — kérdezte és szemei majd hogy kiugrottak a helyükről.

„Ki mondta azt, hogy te vagy az oka? (A borbély egyszerre csak tegezni kezdte). Hát te vagy az egyetlen, akivel ilyen baj történik? Az egész világra rászakadt a szerencsétlenség. Mit tudtal volna csinálni?” — szólt Zélig vigasztalóan.

„Hát nem akarok neki pénzt küldeni? Nagyon szívesen küldenék neki!” Mózes rámutatott a nyugtákra. „De mit csináljak, ha a pénz nem érkezik meg?”

„Hát a bank elküldi? Bizonyára el sem küldte, hanem egyszerűen megtartotta!” — jegyezte meg a borbély felesége.

„Kinek küldje, sajnos, a pénzt, ha az asszony fölött, Isten tudja mióta már, fű nő?” — tette hozzá a borbély nővére.

Tartsd meg magadnak a pénzt, Mózes, ne küld el neki! Nehezen szerezted a pénzt. Majd ha jelentkezik, akkor elküldheted neki. Így azonban ne tedd! Keserűen szerezted a te kicsiny garasaidat!”

A borbély Mózes egyéni ügyeivel kezdett foglalkozni.

„Igyál még egy pohárral, Mózes, mit tehetsz most egyebet?”

Mózes a pohár után nyult és kezében tartotta. Kerek szemei, amelyek borjuszemekre emlékeztettek, benelénztek a messziségekbe és nedvesen csillogtak.

„Hát nem szánalomraméltó? Egy férfi

és egészen egyedül áll. Micsoda szerencsétlen, sivár életet él egy ilyen” — kezdte a borbély felesége.

„Ó, én ismerem ezt, a magam bőrén tapasztaltam” — tette hozzá a borbély nővére és nehezt sóhajtott.

Mózes hirtelen hangosan felcsuklott. Channe szerencsétlen végzete, amelyről senki semmit nem tudott, saját nyomorult sorsa, az egyedül eltöltött napok, mindenkifölött pedig a snapsz, amely Mózes agyát felgyújtotta — mindez olyan nehezen súlyosodott reá, hogy mint egy gyermek, sírásba tört ki.

A szobában nagy csend honolt. Csak Mózes csuklását lehetett hallani zsebke-dője alól, amelyet szemei elé tartott. A fiatal borbélyné nem tudta elviselni; jó szíve volt és nem nézhette a felnőtt, erős férfi sírását. Hozzáment és rátette kezét a vállára. Mózes hirtelen meleg, puha asszonyi mellen találta beágyazva a fejét. Érezte a könnyű, vékony reggeli kabát alól testének illatát; vigasztaló meleg ség ömlött el rajta, olyasmí, amit évek óta nem érzett. Jölesett neki, minden megint jóra fordul gondolta és szinte elfelejtette nagy bánatát. Ugy érezte magát, mint egy elkényeztetett árva gyermek.

A borbély felesége intett sógornőjének, az Odesszából való fiatal özvegynek és Silbersteinné közelebb tolt a székét Mózeshez, természetesen korántsem olyan ügyesen és elfogulatlanul, mint sógornője. Kezét ráhelyezte Mózes kezére és közben puha, orosz akcentussal megszólalt:

„Pfüj, nem szép dolog, ha egy férfi sír... Nem szeretem a síró férfiakat... ez asszonynak való...”

(Folytatjuk)

Az amerikai kormány rövid időn belül akciót kezd a háborus adósságok revíziója érdekében

Az amerikai kormány részánia magát a vámpolitikai törvényjavaslatok benyújtására

London, szeptember 3. Washingtoni jelentés szerint a demokratapárt husz százalékos általános tarifacsökkentést követel, míg a progresszisták azt akarják, hogy az összes vámtételeknél öt százalékos áruköttingent állapítsanak meg s ez teljesen vámentes lenne.

A kérdés a kongresszus őszi ülészáján eldőlt. A kormány hosszas megfontolás után részánia magát a vámpolitikai törvényjavaslatok benyújtására. Ezzel egyidejűleg hivatalos amerikai cáfolatokkal szemben a jelek mégis ar-

ra mutatnak, hogy az amerikai kormány rövid időn belül akciót kezd a háborus adósságok kérdésének revíziója érdekében.

Politikai és diplomáciai körökben utálnak arra, hogy az amerikai kormány tavasszal még cáfolta a moratóriumterveket is s két hónappal később proklamálta a Hoover-tervet.

Edgely párizsi amerikai nagykövet visszaérkezett Washingtonból Párizsba s tárgyalat Flandinnel aktuális pénzügyi politikai kérdésekről.

Ismét nem ad életjelt magáról a Nautilus

Valószínű, hogy magnetikus jelenségek akadályozzák a buvárhajó rádiójának működését

London, szeptember 3. A Nautilus rádiójával az összeköttetés az elmúlt hónap 30-a óta újra megszakadt. A bergeni adóállomás napok óta hiába adja le a hívőjeleket, Wilkins buvárhajójának adóállomása nem válaszol. Pénteken egész napon át adni fogják az eddig csak éjszaka leadott hívőjeleket. Lehetségesnek tartják, hogy az örök jég határán lévő Nautilus mégis

a jég alá merült s ezzel rádióállomásának akciórádiusa lecsökkent. Ez lehet az oka, hogy a szikratáviró jeleit nem tudják felfogni.

Ujabb jelentés szerint a Nautilus rádiója még mindig nem jelentkezik. Ma reggeltől hat norvég rádióállomás, köztük a Long Year Cityben és a Medve-szigetekre lévő állomások szakadatlanul adják a hívőjeleket, de válasz nem érkezik.

A norvég sarkkutató tudósok szerint aggodalomra egyelőre nincsen ok, mert valószínű, hogy magnetikus jelenségek akadályozzák a buvárhajó rádiójának működését.

London, szeptember 3. Szeptember elsőjén éjszaka egy norvég szénszállító gőzös az északi partvidéken a Spitzbergák közelében zürzavaros és meg nem fejthető szikratáviró jeleket fogott fel. A gőzös befutott a Spitzbergákon lévő Long Year City kikötőjébe s jelentést tett a kikötői parancsnokságnak a jég hangerővel felfogott zavaros Morse-jelekről. Nem tartják lehetetlennek, hogy a rádiógram, a jég alá merült Nautilus rádióállomásától származik.

Közel egymillió felekezetenélküli él Csehszlovákiában. Prágából jelentik: Csehszlovákiában a felekezetenélküliek száma 854 ezer 717.

Kolozsvári

Takarékpénztár és Hitelbank

Részvénytársaság CLUJ, P. Unirii (volt Mátyás kir.-tér) 7.

Betéteket előnyös kamat mellett fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. — Olcsó kölcsönöket nyújt.

FIÓKJAI: Dej, Diciosanmartin, Alba-Iulia, Târgu-Mureş, Oradea és Timişoara. (Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Vásárhely, Várad, Temesvár)

Saját tőkél 145 millió lei

AFFILIÁLT INTEZETEI: Torda-aranyosmegyei Takarékpénztár Rt. Turda-Torda Alsóféhé egyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Aiud-Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Odorheiu-Szekelyudvarhelyen Cristur-Szt.-Keresztur, Szászrégenvidéki Takaré- és Hitel Rt. Reghin-Szászrégen és Népbank Rt. Huedin-Bánffyhungad, Szamosujvári Hitelbank Rt. Gherla-Szamosujváron.

Minden bankügyletet a legelőnyösebben végezz!
Áruraktárai a vasút mellett.

HI

A UJ KELET
bánsági z
Főszerkesztő
Felelős szerk
Bukares
Hátszegi Ern
Cikkeink utánu
megjelölésé

— Zivataros i
pestről jelentik:
időjárásprognózis
eső és zivatarhaj
nőméréskéletemelk
Budapesten ma de

— Budapest
bankigazgató kü
mert 73 ezer peng
pestről jelentik: A
akadályozta Weint
gató külföldre uta
gót találtak nála
nem rendelkezett a
lyével. A bankiga
nemrégén Hegyes
Ietre bevitt ugyanc
rinte az összeget n
viheti. A mátyás
igazgatót a főkap
kihagyása után
az eljárást folytatj

— Chile salét
Európa ellen. Lon
yorki jelentés szer
elhatározta, hogy s
dit Európa ellen. A
utba indították. Az
nyabban szabták me
nál.

— A kínai árvízka
Londonból jelentik:
A kormány kiadta
statistikáját. Eszer
ezer ház és 250 ez
A hajléktalanok szá

— Szép és egészsé
Pap Vera tornaísko
Ferdinand 59.

— Karesu és fiata
rához jár tornázni.
mand 59.

Milliók egy miatt
Milliót száz lejért

— A dési zsidó
estélye. Désről jelent
gyelet szeptember e
népkonyhája javára
rendezett. Hatvan
adta a „Makrancó
műjű játékok. A műs
világ, mint erkölcsil
néz zsidósága munda
negtöltötte a vármeg
edelmet a népkonyha

— Hétről-hétre p
50 millió shillinge
jelentik: Az Ausztria
shillinges kölcsönt hé
ék. A visszafizetés a
helyzetben lefeljebb
tegtörténhetni.

— Egy német mun
alota erkélyére ak
berlinből jelentik: E
női palota erkélyén
át. Tettét azonban a
ék és megmentették

— A sejk leánya c
ámát utóljára vetiti
szombatán 3. 5
elvének főszerepeit
William Poweb játssz
játék kísérő műs
és előadás. Hétfőn
isor „A jazz éneke
gyu dráma 8 felvon
bbi főszerepét a
ssza.

**Köser bór
figyelm**

Az erdélyi püspöki
ra hirdeti az Alba
ra 40 katsz. hold.
nőségű fajszojloít. A
ki Uradalom Intézős
re küllendők.

HIREK

Az UJ KELET az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felölts szerkesztő: Jámor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Str. Cobălcescu 54.
 Cikkeink utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— Zivataros időjárás várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint nyugat felől eső és zivatarhajlam várható. A hőmérséklet emelkedéssel. A hőmérséklet Budapestben ma délben 23 fok Celsius.

— Budapestben megakadályozták egy bankigazgató külföldre való utazását, mert 73 ezer pengőt akart kivinni. Budapestről jelentik: A rendőrség tegnap megakadályozta Weintraub Oszkár bankigazgató külföldre utazását, mert 73 ezer pengőt találtak nála, amelynek kivételére nem rendelkezett a Nemzeti Bank engedélyével. A bankigazgató azt állítja, hogy nemrég Hegyeshalomnál magyar területre bevitt ugyanennyi pengőt, tehát szerinte az összeget most engedély nélkül kiviheti. A mátyásföldi repülőtérrel az igazgatót a főkapitányságra vitték, ahol kihallgatása után szabadon engedték, de az eljárást folytatják ellene.

— Chile salétrom-dumpingot kezd Európa ellen. Londonból jelentik: Newyorki jelentés szerint a chilai kormány elhatározta, hogy salétrom-dumpingot indít Európa ellen. Az első szállítmányokat utba indították. Az árakat jóval alacsonyabban szabták meg az elmúlt évi árakénál.

— A kínai árvízkatasztrófa statisztikája. Londonból jelentik: Hankauból jelentik: A kormány kiadta az árvízkatasztrófa statisztikáját. Eszerint az árterületen 163 ezer ház és 250 ezer ember pusztult el. A hajléktalanok száma 782 ezer.

— Szép és egészséges lesz gyermeke, ha Pap Vera tornaiskolájába jár. Calea Reg. Ferdinand 59.

— Keresni és fiatal marad, ha Pap Vera rához jár tornázni. Calea Regele Ferdinand 59.

— Milliók egy miatt: rabszolga sóhai. Milliót száz lejért: zsidó sorsjegy-óhaj

— A dési zsidó nőegylet műsoros estje. Désről jelentik: A dési zsidó nőegylet szeptember elsején és másodikon épkonyhájára javára műkedvelő előadást rendezett. Hatvan gyermekszereplő előadta a „Makrancos királykisasszony” című játékot. A műsoros estély úgy anyálag, mint erkölcsileg szépen sikerült. A zsidósága munkáit este zsufolóság megtöltötte a vármegyei színházat. A jeleneteket a népkonnya javára fordították.

— Hétről-hétre prolongálják Ausztria 50 millió shillinges kölcsönét. Londonból jelentik: Ausztriának adott 150 millió shillinges kölcsönét hétről-hétre prolongálják. A visszafizetés a jelenlegi politikai helyzetben lefeljebb részletekben fog megtörténni.

— Egy német munkanélküli az elnöki palota erkélyére akasztotta fel magát. Berlinből jelentik: Egy munkanélküli az elnöki palota erkélyére felakasztotta magát. Tettt azonban idejekorán észrevették és megmentették az életnek.

— A sejk leánya című hatalmas keleti filmát utoljára vetíti az Építőmunkások szombatán 3. 5 és 7 órai kezdettel. A film főszerepét Bebe Daniels és William Poweb játsszák. Selocdon 2 felvételű kísérő műsor. Vasárnap d. u. 8 órai előadás. Hétfőn 7—9-ig teljesen új műsor. „A jazz énekes” megrázó zsidó dráma 8 felvonásban, amelyben a főszerepét a híres M. Jolshon játssza.

Kóser bőrkészítők figyelmébe!

Az erdélyi püspöki uradalom kóser bőrhíradeti az Alba-Iulia-i körzetben 40 katsz. hold. I. oszt. és prima minőségű fajszojót. Ajánlatok a „Püspöki Uradalom Intézősége Alba-Iulia 2”, 2-re küldendők.

Letartóztatták Berenguert, Spanyolország volt hadügyminiszterét

Madrid, szeptember 3. A diktatura két miniszterviselt tábornokát, Frederico Berenguert, Katalonia volt katonai kormányzóját és Jordant, Spanyol-Marokkó volt főparancsnokát letartóztatták és a katonai fogházban bebörtönözték.

Általános sztrájkot proklamáltak a barcelonai szindikalista munkások

Barcelona, szeptember 3. A barcelonai szindikalista munkások a mai nap folyamán általános sztrájkot proklamáltak. Az általános sztrájk proklamálásnak oka az, hogy a kormány a szindikalista szakszervezetek vezetőit, arra való hivatkozással, hogy azok általános összeküvésben vesznek részt, letartóztatta. A sztrájkban részt vesznek a földalatti, a közúti villamosvasutak alkalmazottai, az autóbuszok sofferjei, a villany- és gázgyárak szindikalista munkásai is.

— Négyszeresen túljegyezték az amerikai államkölcsönt. Londonból jelentik: Az amerikai pénzpiacon kedden kibocsátott hárommillió dollár egy és egynolcad százalékos, egyéves kölcsönt négyszeresen túljegyezték. A kibocsátás egy része a költségvetési deficit fedezésére felveendő 1000 millió dolláros amerikai államkölcsönnek.

— Az ortodox zsidó iskola megnyitása. Szombaton, a hó 5-én a kolozsvári ortodox elemi iskolát istentisztelet keretében fogják megnyitni a nagytemplomban. A megnyitót ünnepség délelőtt 10 órakor kezdődik. Az ünnepi beszédet Glasner Akiba főrabbi tartja. Az iskolaszék ezután is meghívja a szülőket és az iskola barátait.

— A Korunk szeptemberi száma. A Korunk most megjelent száma folytatja azt az ismeretterjesztő munkát, amit hat éve már a magyar nyelvterületen végez. A nyolcvan oldal terjedelmű folyóirattól a következő nagyobb cikket emeljük ki: Méray Pál: A világgazdasági válság tünete. Bálint László: A kamatnélküli gazdaság. Totis Béla: A bérmunkás lélekletana. Jósik Lajos: A szlovenszói magyar középiskola. Horner Miklós: Németország sorsa. Krammer Jenő: A szocialista irodalom Franciaországban. Schmiedt Ferenc: A vér ér a vas új nemeseinek kitenyészése. Stb. stb. Szépirodalmat Szilágyi András, Veres Péter, L. Bourgeois és K. Tucholsky írtak. A Kulturkrónika, Szemle és Folyóiratszemerovatokban huszonöt kisebb cikket vesz az olvasó. A Korunk előfizetési ára egész évre 860, félévre 460, negyedévre 250 lej. Mutatványt ingyen küld a Korunk kiadóhivatala, Cluj-Kolozsvár, Strada Regala 16.

— Gazdasági koronatanácsot hívnak egybe. Bukarestből jelentik: A Curentul értesülése szerint a közel jövőben gazdasági koronatanács lesz Károly király elnökletével. A koronatanácsra hivatalosak lesznek a kormány tagjai kívül a pártvezérek, a volt ipar- és kereskedelmi és pénzügyminiszterek, továbbá a Banca Nationala igazgatói. A tanácskozáson a kormány ismertetni fogja szanalási törvényjavaslatát. A cél az, hogy a pártok és a szakemberek hozzájárulhassanak a kormányjavaslataihoz és esetleg megfelelel ellenjavaslatokat terjessenek elő, amelyek a legkomolyabb megvitatás tárgyává fognak tétetni. A lap szerint a koronatanácsot még a parlament összülése előtt fogják összehívni.

— A kolozsvári olasz konzulátus szeptember 2-án a Wilson ucca 4 szám alá költözött át.

— Akit kétszer egymásután tartóztattak le. Bukarestből jelentik: A tárgovístei törvényssék vádtanácsa tegnap elrendelte Spineanu Cezar volt kamarai alnök szabadlábra helyezését. Alig egy negyedórával ennek megtörténte után azonban a vizsgálóbíró újból maga elé vevette és kihallgatta Spineanut és a kihallgatás után ismét elrendelte letartóztatását.

— Autógázolásért egyheti börtönrre ítélték Strafellát, az osztrák államvasutak volt vezérigazgatóját. Grácból jelentik: A gráci törvényssék szerdán egyheti börtönrre ítélt dr. Strafella Ferencet, az osztrák államvasutak volt vezérigazgatóját, akit azzal vádoltak, hogy autójának könnyelmű vezetésével balesetet okozott és veszélyeztette mások testi épségét. A büntetés végrehajtását egyévi határidőre felfüggesztették. Az autóbalesetnél megsérült Sackné kétezer shilling, leánya pedig 250 shilling kártérítést kap Strafellától. Strafella sofferjét felmentették.

— Ha a mozdony beléfut a ciszterna-vonatba. Bukarestből jelentik: Tegnap este Ploesti közelében Tenaiu állomáson egy mozdony beléfutott egy ciszterna-vonatba. Az összeitkezés következtében a vonat kisiklott és több kocsi felborult. Két munkás halálos sérüléseket szenvedett, az anyagi kár is igen jelentékeny.

— Könyvelők kongresszusa. Bukarestből jelentik: Szeptember 6-án nyílik meg a bukaresti Kereskedelmi Akadémián a könyvelők 7-ik nemzetközi kongresszusa.

— Elgázolta a vonat. Bukarestből jelentik: A rádauti-dornesti országúton tegnap reggel egy tűzszázad vonult. Emilian Croisoru örvezetőt a ló hirtelen levetette éppen oda, ahol a vasuti vonal keresztelte az országutat. Az arra robogó vegyes vonat elütötte és halálra gázolta a szerencsétlen tűzért.

— Véres tüntetés a svéd gyufamonopólium ellen Equadorban. Londonból jelentik: Equadorban Quito városban heves tüntetéseket rendeztek a gyufamonopóliumnak egy svéd tröszt által való megszerzése ellen. A tömeg megtámadta a monopóliumot pártoló politikusok lakását és több lap szerkesztőségét. A kivezényelt csapatok végre tüzeltek: öt zavargót megöltek és ötvenet megsebesítettek.

— Óriási politikai jelentőséget tulajdonítanak a csehszlovákiai községi választásoknak. Prágából jelentik: A szeptember 27-re kitűzött községtanácsi választások a községtanácsok hetven százaléka terjednek ki. A választásoknak igen nagy politikai jelentőséget tulajdonítanak, mert minden jel arra mutat, hogy a nép döntő ítéletet mond a polgári és a szocialista pártok koalíciójából alakult Udrzal-kormány felett. Az új kormány valószínűleg Svehla volt miniszterelnök vezetésével alakul meg. Svehla aki már évek óta betegeskedik, most már teljesen felgyógyult s szerdán délelőtt visszaérkezett Dél-Franciaországból, ahol az utóbbi hónapokat töltötte. A cseh agrárpárt, amelynek Svehla az elnöke, határtalan lelkesedéssel fogadta a hazatérő vezetőt s már a határra üdvözlő táviratot küldött neki. A minisztertanács felhatalmazta Udrzal miniszterelnököt, hogy keresse fel személyesen Svehlát és adja át a kormány üdvözlését. Minde niel arra mutat, hogy Svehla a községtanácsi választások lezajlása után visszatér a politikai életbe és átveszi a kibontakozás irányítását.

— Autógázolásért egyheti börtönrre ítélték Strafellát, az osztrák államvasutak volt vezérigazgatóját. Grácból jelentik: A gráci törvényssék szerdán egyheti börtönrre ítélt dr. Strafella Ferencet, az osztrák államvasutak volt vezérigazgatóját, akit azzal vádoltak, hogy autójának könnyelmű vezetésével balesetet okozott és veszélyeztette mások testi épségét. A büntetés végrehajtását egyévi határidőre felfüggesztették. Az autóbalesetnél megsérült Sackné kétezer shilling, leánya pedig 250 shilling kártérítést kap Strafellától. Strafella sofferjét felmentették.

TÁVIRAT

ÉDES APAMNAK

KOLOZSVAR

Bevratás, tanszerek és iskolakönyv költségeimet százszorososan visszakapod, ha egy kolozsvári Mentősorsjegyet veszel, mert a szeptember hatodik huzáson már 100.000 lejt nyerhetsz, okvetlenül vegyél sorsjegyet szerető fiadnak.

NAPROL-NAPRA

Az angliai Plymouth kikötőbe a Carmenia gőzösön huszonötödör érkezett Amerikából Granattné asszony, newyorki lakos, aki nagynénje végrendeleti utasítása miatt kénytelen ide-oda hajóközni Európa és Amerika között. Az elhalt nagynéni ugyanis azzal a kikötéssel hagyott unokahugára 200 ezer dollárt, ha ötvenszer megteszi a kétkontinens között a tengeri utat. A nagynéni le akarta szoktatni unokahugát a tengertől való irtózatról a végrendeleti parancsral.

A csikágói opera ebben a szezonban a jegyek átlagárát az elmúlt évi egymillió deficitre való tekintettel százszázalékkal felemeli.

Arco gróf, a Telefonken-társaság nagy-névi elnöke visszavonul a vállalat éléről s idejét ezental kizárólag tudományos kutatásnak fogja szentelni.

A csikágói Continental Illinois Bank and Trust Companie egyik főtisztviselője a pénzüzetet safejelt állandóan dészmalta s a letétekből évek során több mint négy-millió dollár értéket sikkasztott. A bünos tisztviselő, akit letartóztattak, bevallotta tettét. Azt állítja, hogy a hatalmas összeg szerencsétlen tőzdespekulációkon uszott el.

Gronau német pilóta Csikágóba érkezett. Gépe a leszállásnál megsérült, ezért gőzösön fog visszatérni Németországba.

Washingtoni jelentés közli, hogy Hoover elnök fogadta a Do. X. tisztjeit s gratulált nekik turájuk eredményességért.

A newyorki Associated Press távirata szerint a Valparaisótól 450 kilométerre északra eső Coquimbo kikötője előtt a chilei hajóhad matrozai fellázadtak. A kormány erőves intézkedéseket készült foganatosítani a lázadók ellen. Már utba indítottak tengeralttárjórakat s harminc bombavetőrepülőgépet a lázadók megfékezésére.

— „Ha 1932 júliusáig semmi sem történik, a helyzet még rosszabb lesz, mint az idén”. Londonból jelentik: A newyorki City National Bank legújabb havi jelentésében annak az aggodalmának ad kifejezést, hogy letelik a Hoover-féle moratóriumév anélkül, hogy pénzügyi rekonstrukcióra használják fel. Nem lehet remélni — hangoztatja a jelentés —, hogy egy év alatt talpraállítják az összes adós nemzeteket. Ha viszont semmi sem történik 1932 július elsejéig, akkor a helyzet még rosszabb lesz, mint az idén.

TŐZSDE

Kolozsvár. Francia frank 6.60, font sterling 816, dollár 168, belga frank 23.46, lira 8.81, svájci frank 32.80, cseh korona 4.99¹/₂, shilling 23.69, holland forint 67.85.

Bukarest. Francia frank 665, font 819, dollár 269, belga frank 23.50, lira 890, svájci frank 33, cseh korona 4.03, silling 23.80, márka 39.70, holland forint 68.

Zürich. Márka 121.85, holland forint 207.10, dollár 593.60, font 39.97, francia frank 2019, lira 2681, cseh korona 1521, pengő 9002, dinár 9.07, lej 3.06, zloty 51.55, silling 72.21.

Micsoda szerenél egy ilyen“ — re. magam bőrén tázzá a borbély nőt. gosan felcsuklott, égzete, amelyről ott, saját nyomoltott napok, a snapsz, amely a — mindez olyan a, hogy mint egy i. end honolt. Csak t hallani zsebk. nei elé tartott. A ndta elviselni; jó tte a felnött, erős t és rátette kezét jelen meleg, puha beágyazva a fe-kényon reggeli ka- : vigasztaló meleg smi, amit évek óta i, minden megint szinte elfelejtette ezte magát, mint gyermek. tette sógoronőjének, tal özvegynek és toltta székét Mó. korántsem olyan nül, mint sógor- Múzes kezére és akcentussal meg- og, ha egy férfi síró férfiakat. . . (uk)

Őn belül ságok

Kai törvény-

az amerikai kor- akciót kezd a rdésének revizio-

máciai körökben z amerikai kor- szította a morató- hónappal később rtervet.

erikai nagykövet gronból Párizsba aktuális pénzügy

magáról

zzák a buvár-

zet rádióállomásá- sikkent. Ez lehet táviró jeleit nem

erint a Nautilus nem jelentkezik. vég rádióállomás. Dryben és a Med- omások szakadat- eket, de válasz

ó tudósok szerint n'ncsen ok, mert etikus jelenségek rnejó rádiójának

Szeptember else- szénzállító gőzös a Spitzbergák kö- meg nem fejthető ott fel. A gőzös n levő Long Year ést tett a kikötőf s hangerővel fel- lekről. Nem tart- a rádiógram, a rádióállomásától

elekeztnélküli él ágából jelentik: elekeztnélküliek

RADIO MUSOR

Péntek, szeptember 4

Bukarest. 18: Katonazene. 20: Rádió-egyetem. 20.20: Grammfón.
 Budapest. 9.15: Szalonzenekar. Beethoven, Mozart, Puccini, Delibes műve. 9.30: Hírek. 12.05: Grammfónhangverseny. 12.25: Hírek. 1. Pontos idő, időjárás. 2.45: Hírek. 4: „A gyermek helyes ismerete” előadás. 4.45: Pontos időjárás, időjárás, hírek. 5: „Az okor Edisonja”. 5.3: Hangv. 6.15: Helyes magyarság, magyar helyesírás. 6.45: Cigányzene. 7.45: Katonazene. 8.45: Hangverseny. Goldmark est. 10.15: Pontos idő, időjárás, hírek, majd cigányzene.

Bécs. 20.35: Jodler hangv.
 Berlin. 19.15: Tánccs.
 Breslau. 23.15: Grammfónkabaré.
 Hamburg. 22.45: Kávéházi zen.
 Langenberg. 20: Esti zene.
 Lipse. 21.50: Szorakoztató zene.
 Stuttgart. 21.15: Filharmónikus hangv.
 Poznan. 20.15: Szimf. hangv.
 Kattovitz. 22.30: Könnyű és tánczene.
 Milánó. 21: Operettrészletek és kerinók
 Róma. 21: Lehár operett.
 Prága. 21: Borodin vonosnégyes. 21.30: Zongorahangverseny. 23. Oratóiés.
 Kassa. 29.05: Rádiózenekar. 21.30: Hegedűverseny.
 Brünn. 19.05: Grammfón.
 Osló. 20: Templomi zene.
 Toulouse. 20.30: Tangodalok. 21: Szimf. zene. Wagner, Rossini művei. 22.45: Operettrészletek.

Szombat, szeptember 5.

Bukarest. 19.30: Zenekari hangv. 21. Bécsi zene. 22.45: Hírek.
 Budapest. 9.10: Katonazene. 9.30: Hírek 12.00: Mandits szalonzenekar. 12.25: Hírek 1. Pontos idő, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Mesedélután. 5: A szociális missziótársulat előadásorozata. 5.30: Zenekari hangverseny. Schubert, Weber, Wagner, Hubay, Kiszely, Lehár művei. 6.30: Mit üzen a rádió. 7: Dalest. 8: „Holnap délig, vagy soha”. Háromfelvonásos bohózat. Utána pontos idő, időjárás, hírek, majd cigányzene.

Bécs. 18: Wagner: A nürnbergi mesterszobák. 23: Tánccs.
 Berlin. 20: Rádiózenekar.
 Breslau. 0.30: Ejjeli hangv.
 Frankfurt. 19.45: Nagy hangv.
 Hamburg. 20: Zenekari hangv.
 Lipse. 19.30: Zenekari hangv. Grieg: A moll versenye.

Kattovitz. 20.15: Könnyű zene 22.30: Chopin művei. 23: Könnyű és tánczene.
 Milánó. 19.50: Grammfón.
 Róma. 20.10: Grammfón. 21: Zenésjáték.
 Prága. 21: Zenekari hangv.
 Pozsony. 17: Grammfón.
 Kassa. 17: Zenekari hangv.
 Brünn. 18.25: Hangversenydalok.
 Osló. 20: Rádiózenekar.
 Toulouse. 20.45: Spanyol dalok. 21: Operettrészletek. 22: Grammfón. 23: Copélia Lakmé és Pillangókisasszony c. operák részletei.

London. 20: Sétahangv.
 Svájci Aleman Ado. 20: Szorakoztató zene. 21: Mozart óra. 22.10: Tánccsóra.

Színház—Mozi

Színház-Mozgó műsora

Pénteken 3, 5, 7 és este 9 órakor: Kicserelem a férjemet.
 Szombaton 3, 5, 7 és este 9 órakor: Kicserelem a férjemet.

CORSO-MOZGÓ műsora

Péntek 3, 5, 7 és 9 órakor: Szezónnyitó világgfilm. TABU. Az elveszett paradicsom. Műsor előtt: A legújabb Paramount journal és Miki-Maus.
 Szombat 3, 5, 7 és 9 órakor: A Paramount stúdió legszenzációsabb alkotása! TABU. Az elveszett paradicsom. Műsor előtt: A legújabb Paramount journal és Miki-Maus.
 Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor: A szezónnyitó legújabb világgfilmje a TABU. Az elveszett paradicsom. Műsor előtt: A legújabb journal és Miki-Maus.

Mentő csillagok a zsidó éjszakában

Iszák Arnold novellái és elbeszélései. Ara 60 lej.
 KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

KÖZGAZDASÁG

Japán pénzpiacát is megingatta a világválság

Párizsban nyugtalanul várják a német tőzsdék megnyitását
 London, szeptember 3. A japán pénzpiac az utóbbi hetekben jelentékeny hitelvonási-akciók voltak észlelhetők. A jegybank szeptember elsejéig 270 millió yen betétet vett el. Ebből százhatvan millió külföldre vándorolt. Párizs, szeptember 3. A tőzsde nyugtalan. Az árfolyamok esnek. Hír szerint néhány vidéki bank válságba jutott. Aggodalommal várják tőzsdei körökben a németországi ma megnyitandó tőzsdék működésének visszahatását a párizsi piacra.

Páratlanul gyenge volt az augusztusi gabona-kampány

A bankok hitelmegvonásai miatt mélyült el a gabonapiac válsága

Cluj-Kolozsvár, szeptember 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A beérkezett jelentésekből áttekintő képet festhetünk az augusztusi gabonapiac helyzetéről. A dunai kikötőkben augusztus második fele képviseli a főszeszónt, mely ebben az évben rendkívül gyengén sikerült. Ezek óta nem volt olyan kis forgalom Brailában mint most, ami a katasztrófális gazdasági viszonyokkal magyarázható. De a krízis mellett egyéb körülmények is közrejátszódtak a piac alakulásához. Így befolyásolta a vételkedvet az is, hogy egyes gabonaművek minőségileg lényegesen a múlt évi termés minősége alatt maradtak. Különösen az árpaneműekben mutatkozó minőségbeli visszaesés. Az árpa hektoliter-súlya lényegesen kisebb, mint a múlt évben, ami jelentékenyen befolyásolta a mennyiséget is.

Németország nem vett részt a kampányban

Eddig az eladások főként Belgium és Hollandia felé orientálódtak. Kevés volt az eladás Franciaország számára, míg Németországba egyáltalán nem történt szállítás, ami azzal indokolható, hogy a német tőke ma képtelen terményárubar elhelyezkedni. Az utóbbi napokban valamelyes fellendülés mutatkozott Németország felé is, ami a német válság elsimulásában nyeri magyarázatát. Az áratat valamennyire sikerült tartani és csak néhány nap óta mutatkozik jelentékenyebb áresési tendencia.

A buziapiac

A buziapiacon a helyzet kedvezőbbnek indult, úgy a minőség, mint a mennyiség szempontjából. A 10.000 lejes prémium következtében az árak, bár a zuhanás jelentékeny volt, a külföldi árakkal szemben elviselhető szinten maradtak. Azonban a buziánál is bekövetkezett az, ami az árpánál: az utóbbi napokban nagyfokú esés volt, úgy, hogy ha még a prémiumot is tekintetbe vesszük, úgy elértük a romániai buza árának mélypontját. Ilyen alacsony

ára soha a buziának Romániában nem volt. A prémium nem hozta meg az árak kialakulását, sőt, az exportörök is visszautasítják azt az állítást, hogy a prémium számukra volt kedvező. Az exportörök azt hangsúlyozzák, hogy a prémiumon a külföld keresett, mert azt bekalkulálták az árakba.

Kedvező kilátással indul a tengeri-kampány

Az exportcégek várakozásai a tengeri termékre vonatkozólag minden reményt felülhúlnak kedvezőek. Ha ezek a várakozások be is igazolódnak, olyan exportfőlöslég vár majd kivitelre, mely az utóbbi évek legnagyobb kampányát eredményezheti. De a szép kilátásokat már az első periódusban lefokozta az a körülmény, hogy az árak máris esni kezdenek. Az őszi kampányra rendkívül alacsony árakat ajánlanak, ami első sorban az argentiniai kivételesen hatalmas termésből folyó erős konkurrenciának tudható be.

Az egyéb terményárak helyzete

Szép eredményeket vártak a termelők ebben az évben a babterméstől. A termés kitűnő volt ugyan, de a piacot megölte a hatalmas áresés, mely a babban váratlanul bekövetkezett. Rövid idő alatt 170 shillingről 90-re zuhant a bab ára, ami katasztrófálisan befolyásolta a piacot. A többi terményárak: a rizs, rozs stb. számára a piac rendkívül gyenge volt. Külföldön semmi érdeklődés nem mutatkozott és ennek tudható be, hogy ezek a termények egészen alacsony árakon mozognak és megmaradnak belföldi eladásra.

Kétségtelenül befolyásolták a piac pangását a bankok hitelmegvonásai. A bankok még azokat a terményüzleteket sem finanszírozták, amelyeknél a kihezelyezés biztosítottnak látszott. Így csak néhány nagy cég működhetett, amelyeknek a külföldi bankokkal való összeköttetése révén megfelelő tőke állott rendelkezésükre.

A nyugati államok gyenge terméskilátásai sem javíthatják meg a gabonapiac helyzetét

Londonból jelentik: Az amerikai Farm Board tárgyalásokat folytat Brazíliával és Kinával buza-elhelyezésről. Franciaország és Olaszország ebben az évben nagyobb buzaimportra szorul, mint az elmúlt esztendőben s Dániában, Svédországban, Hollandiában és

Belgiumban is gyengébb a terményeredmény a tavalyinál. Ez azonban nem fogja maga után vonni a gabonapiac helyzetének megjavulását, mert az amerikai és kanadai nagy készletek továbbra is nyomják az árakat.

A kolozsvári tőzsde csütörtöki üzletkötései. A kolozsvári termény-tőzsdén tegnap néhány buzavételt jegyeztek. Eladásra kerültek a következő tételek: 10.000 kgr. buza 81 lej, franco vagon Marosvásárhely 210 lej, 30.000 kgr. buza 79, 1/2 százalékos, franco vagon Torda, lej 212, 22.000 kgr. buza 77, 1/2 százalékos, franco vagon Kolozsvár

245—250, 10.300 kgr. buza 77, 2/3 százalékos lej 245—250. A buzaárak jelentékenyen estek. A kolozsvári tőzsdén fennállása óta még nem vettek 210 lejért búzát.

Nemzetközi platina-kartell készül. Londonból jelentik: A délafrikai Johannesburgból jelentik, hogy a világ

vezető platina-termelői között kartell létesítése érdekében tárgyalások vannak folyamatban. Eszerint, ha a meg egyezés létrejön, bizottságot állítanak össze a platina alkalmazásának újabb lehetőségei kidolgozására, a kvotaegyezmény végrehajtásának ellenőrzésére és a termés jelentékeny mérséklésére.

Négymilliárd fontot tesznek ki Anglia kihelyezései. Londonból jelentik: Angliának külföldre hosszulejára kihelyezett hitelei elérik a négymilliárd fontot. Ezzel szemben Anglia körülbelül 440 millió font rövidlejáratu hitellel tartozik a külföldi államok bankjainak.

Apróhirdetések

Szavanként 4 Lei
 Vastagbetűvel 8 Lei
 Legkisebb apró, 10 szó 40 Lei
 Allástkeresőknek 1 szó 3 Lei
 Vastagbetűvel 6 Lei
 Csak vasárnapra feladott apróhirdetés 25 százalékkal drágább. Díj előre fizetendő. Csak portóbélyeggel ellátott jelígelés leveleket továbbítunk.

Perfekt mérlegképes könyvelő és román német, magyar levelező állást keres. Elvállal óráknyelést is. Megkereséseket „Szerény” jelígre a kiadó továbbítja.

Két, esetleg egy szoba konyha, fürdőszobás lakást keres fiatal pár november 1-re. Cimeket „November” jelígre a kiadóhivatalba kérék.

Magyar gyors- és gépirónó elmenne pénztárhoz, vagy bizalmi állásba. Leveleket „Idegen” jelígre a kiadóba.

Házasságokat a legjobb zsidó körökben gyorsan és diszkrétan közvetít a Globusz Házasságközvetítő Iroda Alba-Iulia, Str. Andrei Muresan No. 17. Válaszbélyeg melléklendő.

Evi 60.000 lejt jövedelmező, 10 évig adómentes, forgalmas helyen fekvő 2 üzlethelyiségből álló ház olcsón eladó. Cím a kiadóban.

Schwartz Ignacné kóser vegetárius ét- terme áthelyezve Calea Regele Ferdinand (Wesselényi u.) 23 szám alá. Bejárati Szappan uca felől. Olcsó árak!

250 kgs. teherbíró lift potom árért sűrűn eladó. Libro, Unió uca 6.

Üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezni Libronál, Unió uca 6.

Lehrling wird aufgenommen sabses geschlossen bei Abraham Schlesinger Sibiu, Manufakturwaren.

Fi-ta kiscsaládú מלבר állást keres kis fizetéssel. Tanit מרדא חרדי, רשמי, קרובים. Cím: Lebovits Herman Halmeu

Zwei Pensioner werden in Paris bei streng orthodoxen Hause in volle Verpflegung aufgenommen. Näheres bei Abraham Schlesinger Sibiu.

Pályázat. A Szalontai Izr. Hitközség pályázatot hirdet a nagyünnepre egy szigorúan vallásos jó hangu Balmuszai előimádkozói állásra. Pályázatok igény megjelölésével a Szalontai Izr. Hitközség elnökségéhez Salonta, jud. Bihar adandók be. Figyelmeztetés: Próbakérelés csak a meghívottak vehetnek részt és költségek csak a megválasztottak részére visszatérítve. Az előjárás

Nagyváradon teljes ellátásra balkonccal szobába, zongora és fürdőszobával használatul urifrut, vagy leányt elfogad. izr. uricsalád. Özv. Berger Antal, Oradea, Str. Cantemir (Beothy uca) I. 7.

MEGJELENT!

TOLSZTOJ

A 20. SZÁZAD MÉRLEGÉ
 doktori tanulmány a liegei egyetem filozófiai fakultásán
 Irta: Dr. Stern Ignác
Ára 20 lej
 postán küldve 81 lej, mely összeg bélyegben is beküldhető. Megrendelhető a szerkesztés Cluj, Str. Albinelei és az Uj Kelet könyvostályában

XIV. ÉVF. • Cluj—Kolozsvár szeptember 5691 ÉV

Az Uj Kelet az éjszakai és bántási zsidó nap
 Cikkeink után forrás megjelölés nélkül

Kéziratokat nem fogadjunk megörzészükre nem

Hamangiu

Ez az ur is egy értelem, akiket országot boldogítja. a volt kuriai bíró, a szorgalommal igyekvő régi királyos törvényeski be fogja látni zötti tökéletes tájékozott törvényhozások tökéletes ahhoz, hogy igazságos legyen a törvénykezés.

Itt van mindjárt a dőse. Való igaz: a nemzet különböző képpen mérik az igazságot. Feltétlenül szükséges egységesítés mindenki, hogy a törvényben levő törvény megfelelő, mint a törvény.

A törvényjavaslat igen ám, de jön Hamangiu és kijelenti, hogy a régi kódexeket az új törvényekkel össze kell egybehangozni. Ő is az egység ország ismerekjék királyság törvényeiv.

Abszurd és mindent eldobni. Miért nem kódexek? Miért van a törvény? A törvény egész józan közvélemény most Hamangiu kijelentésénél.

A törvény készítői gyöngye lábon álló igazságot anarchiáját jelen nyilván nem érdekli. van: „Fiat mea iustitia...“
 Reméljük, hogy a törvény váltani fenyegetését

Francia diadal
 Az arany vigyorgás az eszmén. A német törést szenvedett a francia politika torpedó oldalába. Curtius és ismerték a francia ideális lehetőségét német-osztrák vámu lentett volna.

A szépségfilasztika próbál a vámu tett német-osztrák tőse, de az igazságtényét nem tudja el Franciaország iga sága, mely az éhez gyengébbik fél nyol a maga pillanatnyi kénytelen volt defec ság előtt, mert a egész államiság ettől csak a francia Hogy ennek a nyol francia érdekek k — azt nem kell k Ausztria Németors lag és pénzügyile melynek számára a kérdés lett volna, egzisztenciális. Es most egyelőre mint Ausztriának le ról, hogy egzisztens on: le kellett mo mert ez Franciaors mi kérdés. Am a francia sajt ha rossz lelkismer — hogy az Auschl rendről a pillanatny meskedve, még ne eszme végleges hal és esetben jelenen vámu és Auschl temes európai vámu luss következne. E